

STUPNJA
ENJENICA
V GELJU

Zasavski TRIEDNIK

LETO XIV. ST. 37

TRBOVLJE, 7. SEPTEMBRA 1961

CENA 20 DIN

VEST ČLOVEŠTVA

Oči vsega naprednega človeštva so bile že od pričetka beograjske konference nevezanih držav uprte v našo glavno mesto, kjer so bile sprejete važne odločitve, ki bodo nedvomno vplivale na svetovni politični položaj in na mir v svetu, ki si ga vsi tako želimo. Danes ni nobene dvoma več, da je konferenca neangažiranih dežel, katerih predstavniki so se zbrali v Beogradu, velikega pomena. Že samo število udeležencev držav in število prisotnih voditeljev teh dežel ter njihov nesporni mednarodni ugled je vnel v konferenco med najvažnejše mednarodne dogodke v zadnjih letih v svetu.

Sama beograjska konferenca daje v tem času, ko so v svetu blokovske strasti v zvezi z berlinsko oziroma nemško krizo razgnete do vrhunca, navet, naj zmaga med nasprotniki trezen razum, dokler ne bo prepozno. Sam potek konference ustvarja popolno soglasje vseh prisotnih ter poziva svet na pomiritev, da se mirno reši buda kriza, da poneha sedanja nevihta in se ustvari v svetu ustrezná atmosfera, ki si jo vsa mednarodna skupnost toliko želi v povojnih letih.

Beograjska konferenca je tudi odločno postavila vprašanje mednarodne oborožitve, da se preneha nenebna tekma, ki nujno vodi v svetovno katastrofo, da poneha blodna vojna med sprtimi blokovskimi državami. Beograjska konferenca nakazuje svetu pot, da preneha razkol sveta na dva dela, ki pretresa vse narode in nujno vodi v pogubo. Prav tako je skupina držav, zbranih v Beogradu, storila vse, da se napravi korak naprej v skupnem cilju za dosego trajnega mira in za enakopravno sodelovanje vseh narodov in držav v svetu. V teh zgodovinskih dneh so v vsem svetu z velikim zanimanjem

in budnostjo spremljali potek beograjske konference, saj so izjave vodilnih državnikov na njej take, da mimo njih ne more iti ves napreden svet, ki so predvidene tudi v njenih zaključkih, da se končno postavijo temelji za trajni mir v svetu, ki si ga žele vsi narodi na Vzhodu in zahodu.

Kaj pravijo posamezni državniki?

**PREDSEDNIK FLRJ,
JOSIP BROZ-TITO:**

Koeksistenca — edina osnova sodelovanja. Uveljavitev politike koeksistence ne pomeni, da se v sodobni družbi ne bodo razvijali nadaljnji napredni odnosi. Napočil je čas, da razmislimo o možnostih svetovne konference o razorožitvi. Bolj kot sporočilo Sovjetske zveze o obnovitvi atomskih poizkusov preseneča svet, da se je to zgodilo na dan začetka konference za dosego mira. — Obstoj dveh Nemčij je dejstvo, ki ga ni mogoče zanikati.

**PREDSEDNIK
REPUBLIKE INDONEZIJE,
DR. AHMED SUKARNO:**

Neblokovske države zahtevajo takojšen konec kolonialnih vojn. Dr. Sukarno je dejal, da o vojni in miru ne bi smele odločati tiste sile, ki imajo jedrsko orožje. Sklepi beograjske konference naj se predložijo zasedanju OZN.

**PREDSEDNIK ZAR,
GAMAL ABDEL NASER:**

Beograjska konferenca ni nalezela na hladen sprejem samo pri sovražnikih mira. Žalostno je, da Sovjetska zveza v vzdušju negotovosti obnavlja atomske poizkuse. — Naser je obsodil francosko politiko do Alžirije.

**PREDSEDNIK VRHOVNEGA
VOJASKEGA SVETA
SUDANA, ABUD:**

Oboroževanje v vseh oblikah je neposredna grožnja svetovnemu miru in varnosti.

**ETIOPSKI CESAR
HAILE SELASIE:**

Neblokovske države lahko veliko prispevajo k blaginji človeštva in odigrajo pomembno vlogo v OZN. Če vzhignemo glas proti agresiji in če to storimo popolnoma nepristransko, lahko predstavljamo kolektivno zavest sveta.

**PREDSEDNIK REPUBLIKE
GANE,
KVAME NKRUMAH:**

Človeštvo je sedaj na razpotju. — Afriko naj bi proglasili za brezatomsko področje. — Sveta dolžnost nas vseh je prizadevanje za odstranitev povoda za vojno. — Nerealnost je prepričanje, da bi oboroženi spopad razdeljal samo tiste države, ki bi se ga udeležile. — Spriznati se je treba z dejstvom, da obstajata dve Nemčiji. — Umik kolonialnih sil najkasneje do 31. decembra 1962.

**PREDSEDNIK
INDIJSKE VLADE,
NEHRU:**

Ideja vseh tistih, ki so šli na konferenco, je zelo modra in dobra. — Razvoj dogodkov je pokazal vpliv ideje neangažiranja, ker je bila v skladu z razvojem položaja in potekom dogodkov. — Zaradi sklepa ZSSR, da se obnovijo poizkusi z jedrskim orožjem, se je nevarnost vojne povečala. — Države, ki so zbrane na konferenci, imajo moralno moč, ki v svetu nekaj pomeni.

**PREDSEDNIK REPUBLIKE
KUBA,
DR. OSVALDO DORTICOS:**

Priznanje in občudovanje junaški tradiciji jugoslovanskega ljudstva. — Nujnost boja proti nekolonializmu, proti subtilnim postopkom kolonialnih sil. — Mirovna pogodba z Nemčijo naj potrdi potrditve meje. — Predlog, da se sedež OZN iz ZDA prenese v neko drugo državo. — Opušiti je treba filozofijo ropanja, pa tudi vojno ne bo več.

**PREDSEDNIK
AFGANISTANSKE VLADE,
SARDAR MOHAMED DAUD:**

Ne smemo biti samo opazovalci. — Ureditve nemškega vprašanja je osnovne važnosti za prihodnost miru in uresničitev razorožitve. — Razumna politika nevtralnih držav lahko prispeva k rešitvi problema razorožitve.

PREDSEDNIK

**REPUBLIKE TUNIZIJE,
HABIB BURGIBA:**

Tunizijski predsednik je kot važno nalogo poudaril dekolonizacijo. Vojna v Alžiriji je jasen primer kolonializma — ki noče umreti. — Burgiba je pozval na organiziranje emotne fronte proti atomskemu poizkusu.

**PREDSEDNIK
BURMANSKE VLADE,
U NU:**

Predsednik burmanske Unije je dejal, da so se voditelji neblokovskih držav zbrali, da bi pripomogli k ublažitvi nevarne napetosti. — Apeliral je na oba bloka, naj se ne pogajata s pristom na petelinu.

**SEF DRŽAVE KAMBODŽE,
NORODOM SIHANUK:**

Sef kambodške države je dejal, da miroljubna koeksistenca ni samo »modus vivendi« ali ohranjanje »statusa quo«, temveč aktivno sodelovanje med državami. (Nadaljevanje na 2. str.)

Prebivalcem mesta Radeč in okolice!

Bilo je pred dvajsetimi leti v septembrskih dneh leta 1941. Skorenj nemškega osvajačca je pritiskal vse buje in buje, in sproči tega nepopisnega terorja so se odprle oči še redkim posameznikom, ki so bodisi iz nevednosti ali pa tudi razočaranja nad življenjem v stari Jugoslaviji pričakovali v kljukastem križu zboljšanje oziroma pešitev.

Odpor ljudstva je rasel. Že so bili na delu pošteni patrioti, predvsem iz vrst delavcev, dijakov in študentov, pridružili so se jim kmetje, skratka vsi, ki jim je bila ljubezen do domovine osnovni ideal.

Vpliv OF je naraščal iz dneva v dan. Istočasno pa so bili budno na delu izmečki človeške družbe, izdajalci lastne domovine, plačanci in izurženci. Izkoriščali so zaupanje poštenih ljudi — izdajali, ovsjali — in glejte, po zaslugi plačanca — izdajalca je v poletju padel prvi talec — toliko obetajoče življenje študenta MARIJANA NEMCA. V mestu Radeču in okolici je zavrelo — nemi srd na obrazih je to dokazoval. Pomnožile so se oči, ki so iskale patrulje, gestapo je stal na preži — še tisto noč so se nabili taborišni zapori tukajšnjega sodišča s poštenimi, naprednimi ljudmi iz vrst dijakov in delavcev, od katerih jih je bilo enajst po številu »milostno poslanih v eno najhujših taborišč smrti — Mauthausen, kjer je po nekaj tednih nečloveškega trpljenja in uničenja ugasnilo življenje MILANA KOSA.

Nenadoma je treščilo med ljudi — izselitev — izselitev domačega celotnega prebivalstva področja Radeč. Niso se še zavedli brezupnega položaja, nekako v omotici so ljudje tavali okrog svojih domov — pa so nenkrat pridruživši grozeči kamioni in oboroženi fašisti so opravili svoj pekleniški načrt. Kdo bi mogel popisati boleče prizore, prizore solz, krivov, poslednjih pogledov na svoje domačije, poljube rodne grude — vendar zločin je bil hitro izvršen: tušina jih je sprejela v suženjsko okolje, mnogo jih je ostalo tam za vedno, mnogi so pa zdržali v zavesti, da se bodo prav gotovo vrnili, kajti vedeli so, da tisti, ki so ostali doma, bijejo boj na življenje in smrt, vedeli so, da so zažreli gozdovi, iz katerih bruhla pogin fašističnemu osvajačcu, vedeli so, da se partizanska vojska množi in izpopolnjuje v čete, bataljone, brigade, divizije, korpusse itd. — s hrabrostjo, vedeli so, da so dnevi okupatorju štet.

Na veličastnem spomeniku sredi trga v Radeču nas na te grozotne dni spominjajo in opozarjajo vklesani verzi pesnika Karla Destovnika — Kajuba, ki je zapel:

Nisem več vdržal,
v meni je telo,
v pesti skelelo,
pa sem udaril...

Svoboda — izbojčvana na toliko in toliko žrtvah — je zasijala. Domovina, toliko zatirana, prežanjana in uničena je slavila zmago, stopila na pot obnove in neslutenemu nadaljnjemu razvoju nasproti. Delovni ljudje naše skupnosti so se dobro zavedali, da je ljudska revolucija, herojska NOV ne samo pregnala okupatorja temveč izbojevala tudi nov družbeni red, brez razrednih in verskih privilegij, brez kapitalističnih izkoriščalcev, družbeni red olasti delovnega ljudstva s svojo nezlomljivo Partijo na čelu.

V septembrskih dneh leta 1945 so se pričeli vračati iz štiriletnega pregnanstva tudi naši izseljenci — največ na dan 8. septembra, zato praznujemo Radeč v okolici ta dan letos že deseti kot svoj občinski oziroma krajevni praznik.

FERCI MILER,
podpredsednik ObLO Hrastnik

Prvi mesec po novem

V mesecu avgustu so v Strojni tovarni v Trbovljah prešli na novi sistem nagrajevanja. Odpravili so vse kvalifikacije in tarifne postavke za delovna mesta, ki so dajo normirati, in so v tovarni uvedli grupe del. — Za režijska uslužbenska mesta so pa ocenili vrednost posameznih delovnih mest.

Z novim pravilnikom o razdelitvi dohodka so v STT dali velike pristojnosti posameznim ekonomskim enotam. Strojna tovarna v Trbovljah je prvi delovni kolektiv v Zasavju, ki je z novim pravilnikom odpravil vse premije in je celotni kolektiv postavil pred dejstvo, da se bodo njegovi dohodki večali ali pa zmanjšali tako, kakor bo celota gospodarila. Ob tem je zlasti pozdraviti prizadevanje tega kolektiva, da je povečal število skladov proti lanskemu letu oziroma proti staremu pravilniku. Delovni kolektiv te tovarne je s tem dokazal, da se dobro zaveda, da mora za raz-

širjeno proizvodnjo skrbeti sam, in da razume, da na trziščih vedno bolj zahtevajo kvalitativne izdelke, kar terja od kolektiva boljše opremljenost tovarne in konkurenčno sposobnost. ar

Prva konferenca

Pretekli teden je imel aktiv Ljudske mladine Komune v Hrastniku konferenco, kateri so prisostvovali tudi predsednik občinskega komiteja LMS Hrastnik, sekretar občinskega komiteja ZKS Hrastnik ter predsednik sindikalne podružnice.

Konferenca je bila dobro pripravljena in je predsednik aktiv, Stane Fličič, v svojem govoru lepo nakazal delo aktiv in njegove bodoče naloge.

Na sestanku so zlasti razpravljali o nekaterih problemih mladine, o vprašanju izobraževanja mladih delavcev, o neurejenih odnosih v menzi, o pomanjkanju prostora, ki naj bi zagotovili še večjo dejavnost tega mladinskega

aktiv. Tovariš direktor je obljubil, da bo bodi to vprašanje rešili v najkrajšem času. — Aktiv obstaja šele pet mesecev, a ga je šli za najboljšega. — Po konferenci je bil družbeni večer. (S)

LIP Zagorje na jesenskem velesojmu v Zagrebu

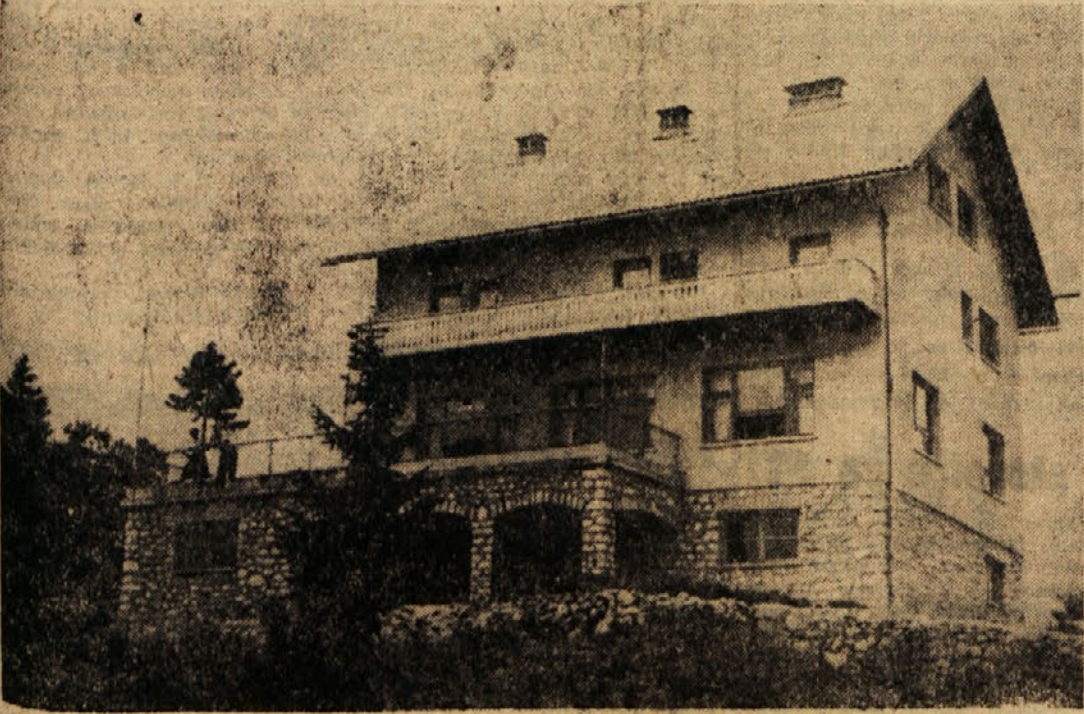
Na letošnjem jesenskem mednarodnem velesojmu v Zagrebu bo sodelovalo tudi LMS industrijsko podjetje iz Zagorja ob Savi s sodobno »SVEA« kuhinjsko opremo, za katero je podjetje dobilo na lanskem sejmu leta in lanih izdelkov na GR v Ljubljani zlato kolajno in prvo nagrado.

Omenitno naj, da se je posebej v letošnjem letu kuhinjska oprema »SVEA« že močno uveljavila in sklepa podjetje za to opravilo že dogovore za prihodnje leto. (ma)

Vrhe — narodni park

Glede na obilico zgodovinske pomembnih dogodkov, ki so se odigrali na področju okrog Vrhov v NOV, je bilo ob nedavnih evoritvi Doma revirskih in Sanjskih borcev NOV na Vrhov po občinskem odboru ZB NOV Trbovlje predlagano, da kraj, kjer stoji novi Dom, razglasi za narodni park.

Ob predlogu ZB NOV Trbovlje bo razpravljal na eni izmed prihodnjih sej občinski ljudski odbor v Trbovljah. (ma)

Ponosno stoji lep planinski dom na Gorah, katerega otvoritev je bila v nedeljo, 3. septembra

PROSLAVA 20-LETNICE VSTAJE HRASTNIŠKE KOMUNE

Slovesnost na Gorah

V nedeljo, 3. septembra, so v počastitev 20-letnice revolucije in 10-letnice obstoja Planinskega društva Dol pri Hrastniku izročili svojemu namenu planinski dom na Gorah.

Nekaj sto ljudi se je zbralo v nedeljo na kraju, ki je bil med NOV pomemben, kjer so se zbirali aktivisti ter manjše partijske enote. Pri otvoritvi tega doma, ki bo služil tudi za odhiti vsem delovnim ljudem Zasavja, so med drugim prisostvovali tovariš Maks Jakopič-Jurju, predsednik SZDL Hrastnik tov. Franc Grešak, tajnik Občinskega ljudskega odbora tovariš Klemenec ter predsednik podjetij in ostalih sosednjih planinskih društev.

Udeležence proslave je pozdravil prvoborec tovariš Jakopič in med ostalim orisal pomen tega kraja ter pomen in vlogo beograjske konference nevezanih držav.

Gospodar tega društva je v svojem govoru poudaril, da se mora planinsko društvo, da je postavilo ta dom, zahvaliti predvsem delovnim ljudem, ki so jim pomagali, bodisi materialno bodisi finančno, članom društva in članom raznih delovnih kolektivov, ki so opravili nad 22 tisoč delovnih prostovoljnih ur, podjetja pa, kot na primer Steklar na Hrastnik, Tovarna kemičnih izdelkov iz Hrastnika, ObLO Hrastnik, RTH, Komunala Hrastnik, Cementarna Trbovlje, LIP

Nazarje iz Savinjske doline ter še druga podjetja in ustanove, so pomagala društvu bodisi materialno ali pa finančno s 14 milijoni din. Da bi se pa vsaj dobro zahvalili vsem, ki so jim karkoli pomagali, je predsednik društva izročil zastopnikom vseh podjetij, ustanov in planinskih društvom simbolične zahvale in darilo — lepo sliko novega doma.

V novem domu je tovariš Jakopič odkril spominsko ploščo v spomin na padle borce — partizane med NOV.

V kulturnem delu programa je sodelovala godba na pihala in moški pevski zbor Svobode II.

Sedemdeset oziroma osemdeset delo in njegov uspeh se je v ne-

deljo pokazal v vsej lepoti. Zasavja za izgradnjo tega lepega doma pa gre predvsem predsedniku društva Dol pri Hrastniku, tovarišu Rudolfu Bedeniku, in predsedniku gradbenega odbora, tovarišu Malsu Jakopiču-Jurju. Ta dva sta v marsikaterem težkem trenutku znala najti vzpodbudno besedo in način, kako nadaljevati z deli, kako izpolniti zadano nalogo. Krasni planinski dom na Gorah ne bo služil samo hrastniškim ljubiteljem gora, temveč vsem zasavskim ljubiteljem čistega zraka in miru, prav tako pa tudi ostalim delovnim ljudem bližnje in daljnje okolice.

Udeleženci proslave, ki so bili v nedeljo prvič tu, so občudovali lep razgled in dom ter izrekli priznanje požrtvovalnim planincem, ki so v potokih znoja postavili tako lep dom. Mnogi izmed njih so si ob odhodu z Gorar dejali: »Nasvidenje naslednje nedelje!« ek

Predsednik Gane Nkrumah med govorom na beograjski konferenci

Vest človeštva

(Nadaljevanje s 1. str.)

PREDSEDNIK REPUBLIKE CIPER, MAKARIOS:

Mednarodne probleme je treba reševati na nov, moralen način. — Ravnotežje sil ne more zagotoviti trajnega mira. — Tri naloge konference: zahtevati sestanke Hruščev — Kennedy; poziv vsem narodom, da pri svoji politiki postavijo na prvo mesto moralne vrednote; podpora OZN.

ZUNANJI MINISTER SAUDOVE ARABIE, IBRAHIM EL SUVEIL:

Rasna diskriminacija je eden izmed najhujših zločinov zatiranja človeka po človeku. — Primer neangažiranih držav naj opogumi druge narode.

NEPALSKI KRALJ, MAHENDRA BIR:

Mir je mogoč samo, če bo v celoti uveljavljeno načelo nevmesavanja v zadeve drugih držav.

izobraževalna sezona

v trboveljski občini se je pričela. Početna sezona je pri kraju in v trboveljski občini so že pričeli z izobraževalno sezono tudi v okviru domače Delavske univerze.

Tako sta delavska univerza in krajevna organizacija SZDL Trbovlje-Center na večer pred Beograjsko konferenco izvenblokovskih držav pripravili prvo predavanje o pomenu te zgodovinske konference.

O pomenu te konference je govoril tov. Janez Volje, novinar Delavske enotnosti.

Poslušalci so z velikim zanimanjem poslušali to predavanje.

IZ TEZ ZA NOVO USTAVO

Vsakemu po delu

Socialistično načelo razdelitve dobrin po delu bo dobilo — kakor sledi iz tez, ki se pripravljajo — dominantno mesto v naši novi ustavi. Se posebej zato, ker je potrebno, da naj bo ta dokument ogledalo in odraz družbeno-ekonomske strukture države, bo nova ustava kot temelj vsega našega družbenega in gospodarskega napredka jasno izrazila načelo "vsakemu po delu" kot stvar praktične uveljavitve, znanerke marksističnega gesla, ki ga je delavski razred istočasno izrazil v zahtevi: "Tovarne delavcem!"

"Nova ustava mora predvsem izraziti dejstvo, da današnji odnos v Jugoslaviji izražajo tisto stopnjo v socialističnem razvoju, kjer je delo osvobodeno v tem smislu, da je neizpodbitna pravica državljanov, da dela in da dobi nadomestilo za delo, skupnosti pa vzame toliko, kolikor je potrebno za vzdrževanje skupnih služb in poslov" (tovariš Tito v svoji izjavi 29. novembra 1960).

V naši družbi in gospodarski praksi postaja delitev po delu po narodi izhodiščna točka celotnega družbenega sistema. Samo s tem to načelo v ustavi posamezne socialistične države ne more izžveneti kot gola proklamacija ali pa kot neka tehnokratska shema razdelitve. V naši novi ustavi postaja kategorija delitve po delu, kot pravica proizvajalcev do odločanja o samih pogojih proizvodnje.

Marx nekeje pravi, da je "vsaka delitev sredstev potrebno samo posledica delitve samih pogojev proizvodnje". Izhajajoč iz tega, bo naša nova ustava, kakor je predvideno, za daljši čas doletela odnose med nosilci samoupravljanja na vseh stopnjah, da se jim tako z objektivnim sistemom delitve zagotovijo pogoji gospodarjenja, ki bi vsakemu izmed njih dali realne možnosti za samostojno, a dosledno uveljavitev načela "vsakemu po delu".

"V novi ustavi" — je dejal tovarš Edvard Kardelj v svoji nedavni izjavi — "bodo imela ta načela še večjo vlogo in mesto v vsem pravnem sistemu, in to predvsem v tem smislu, da bodo te pravice določene bolj točno in bodo v manjši meri odvisne od tekočih navedb in ekonomske politike. Na ta način ne bodo tak ekonomski odnosi, ki se ustvarjajo pri nas na osnovi samoupravljanja v proizvodnji in delitvi, več nekaj, kar je od zgoraj priznane kot pravica državljanov, ampak bodo to stabilni odnosi, na katerih temelji ves sistem, in ki izstopajo v vsem razvoju."

Smisel socialistične delitve dobrin pa je prav v tem, da v odnosa proizvodnje razvija in osvobaja tiste sile, ki najbolj uspešno spodbujajo materialni in družbeni razvoj skupnosti.

Za nosilce samoupravljanja je pri nas že danes osnovni interes v tem, da jih družbeni sistem vzpodbuja k čimvečji proizvodnji in čimbolj samostojni delitvi po delu. O tem velja omeniti tudi misel, ki jo je nekeje izrekel Marx, da "pravni odnosi ne regulirajo ekonomskih odnosov, temveč obratno, da pravni odnosi izhajajo iz ekonomskih."

Kazno je, da bo načelo delitve po delu v naši novi ustavi faktor, ki ne bo samo doprinesel k stabilizaciji odnosov, ki so že ustvarjeni v naši praksi, temveč dajal tudi stalne vzpodbude za nadaljnji razvoj sistema, v katerem bo tudi ta princip vse bolj postajal družbeno pravilo.

Ljudje in dogodki

Avitaminoza jedrskih poskusov

Sklep sovjetske vlade o obnovitvi poskusov z jedrskim orožjem je bil tako srenek oreh za svetovno javno mnenje, da so na Vzhodu za oblažitev odklonilnega stališa svetovne javnosti, morali najti neko "oporo in odobravanje" med vzhodnimi posodi. Da bo ironija časa še večja, so v opravičilo tega neopričakovanega sklepa našli geslo, da obnovitev poskusov z jedrskim orožjem doprinese ohranjeni miru in jo narekuje trenutni mednarodni položaj. Človek res težko verjame, kakšne stvari vse služijo veseliam, da bi zagotovile mir. Splošnega vtisa, da je korak sovjetske vlade v svojem političnem bistvu povsem zgrešen, ni mogla zakriti podpora "možnih seslanikov" na katerih so državljani vzhodnih držav dali glasove za obnovitev jedrskih poskusov.

Obnovitev poskusov z jedrskim orožjem ima lahko dve razlagi. Sovjetska vlada je hotela z učinkom novih preizkusov nuklearnega orožja preslepiti zahodne države, da pristanejo na podpis sporazuma o prenehanju jedrskih poskusov, ki so ga pripravili na razgovorih v Zenevi.

In kjer nikakor niso našli skupne osnove v pogledu nadzorstva. Z druge strani so morda točne predpostavke, da zaplet okoli Berlina in potek berlinske krize zaskrbljuje vzhodne države, zato je najbolje, da ne držijo krilom rok in preizkusijo nuklearno bombo, o kateri je Hruščev že pred nekaj tedni govoril na političnih ob črnemorski obali. Rusi so najbrž želeli z obnovitvijo poskusov pokazati zahodnim državam, kakšne močne karie imajo v rokah pred začetkom napovedanih razgovorov o Berlenu in Nemčiji.

Naj bo že tako ali drugače, sklep sovjetske vlade je naložil v svetlu na odločen odklon in odkrito zaprepačenje. Če večkrat se je pokazalo, da so Rusi posledice svojih dejanj slabo preračunali in da je končnica te pozicijske igre med Vzhodom in Zahodom izpadla povsem drugače, kot so najbrž predvidevali. Odlaganje s poskusom nove atomske bombe, ki so ga napovedali, govori v prid trditvam, da bodo morda le še premislili, preden bodo pristili na "vzletne naprave."

V zahodnih državah so ostro

obsojili napoved sovjetske vlade, da bo izvršila atomske poskuse. Poudarjajo, da je Sovjetska zveza s sklepom o obnovitvi atomskih poskusov doživela enega največjih psiholoških in propagandnih porazov v zadnjih letih. Izražajo zaskrbljenost sprito dejstva, da je sovjetska vlada povežala ta svoj neprilicakovan korak z zadnjimi ukrepi zahodnih držav v berlinski krizi. V tem vidijo tudi namero sovjetske vlade, da pospeši pogajanja z zahodnimi državami o Berlenu in da z grožnjo, da bo preiskovala "superbombo", netišočkrat močnejšo od tiste, ki je uničila Hirošimo, prisili Zahod k popuščanju.

Prva posledica sovjetskega sklepa, ki je že precej vidna, da bodo zahodne države obnovile atomske eksplozije, za katere se v ZDA že več mesecev zavzemajo vojaški krogi in mnogi člani Kongresa.

Za ljudi na zahodu ima sovjetski sklep tri različne posledice. V vojaškem pogledu bo imel posledice, ki so že v zgodnji začetki te konference miru sledile: razvoju majhnih in velikih atomskih eksplozij.

orožja. V političnem pogledu pomeni obnovitev jedrskih eksplozij v doglednem času razširitev kroga držav, ki bodo razpolagale z atomskim orožjem in to povečuje nevarnost, da lokalne vojne naglo prerastejo v atomske vojne. Z znanstvenega gledišča pa sovjetski sklep zadaja smiren udarec upom sveta, da bo moč atomske države prisiliti, da bi prenehale zastupljati ozračje z atomskimi padavinami.

Na povsem negativen sprejem je naložil sklep sovjetske vlade tudi na beograjski konferenci. Naj pomenimo samo misli, ki so jih o tem izrekli različni državljani. Obsodba sovjetskega koraka je bila oštrna. Tito: "Zdaj je že tako daleč, da sovjetska vlada objavlja sklep o obnovitvi poskusnih eksplozij jedrskega orožja. Ne preseneča nas tako zelo sporočilo o obnovitvi poskusov z atomskimi in vodikovimi bombami, ker bi lahko razumeli razloge, ki jih navaja vlada ZSSR. Bolj nas pramenja to, da se je to zgodilo na dan začetka te konference miru. Sprito tega je ves svet še bolj zaskrbljen."

Seja 10 Obč SZDL Trbovlje

Na seji izvršnega odbora občinskega odbora SZDL, ki je bila 29. avgusta, so razpravljali o beograjski konferenci, in sicer o tem, kako preko sekcij seznaniti čim več ljudi o vlogi in pomenu te konference izvenblokovskih držav. V ta namen so zadolžili člani odbora, da po krajevnih organizacijah SZDL pripravijo sestanke po sekcijah.

Prav tako so razpravljali o pripravi na konferenco za družbeno aktivnost žensk, ki bo 10. oktobra. Izdelana so osnovna načela, ki naj bi jih na konferenci obravnavali, in sicer: strokovno in družbeno uveljavljanje že zaposlenih žensk na delovnih mestih in usposabljanje za odgovornejše delovna mesta; natančno usmerjanje, zlasti ženske mladine, v razne strokovne poklice; vključevanje žensk v družbeno upravljanje in v LO glede na bližnje veljave; razbremenjevanje družine v okviru stanovanjske skupnosti. V zvezi z vsemi temi problemi bo na pred konferenco še povzeto in razpravljano o družbenih delavcih. Do konca septembra bo izdelano poročilo, ki ga bodo dobili odgovornejši družbeni delavci s tega področja.

V razpravi o družbenem načrtu in realizaciji politični proizvodnji so ugotovili, da je realizacija v glavnem zadovoljiva. Ugotovili so pa, da je število zaposlenih v upadanju glede na sezonsko delovno silo. Postopoma pa je v upadanju tudi število dolžnikov.

Sklenili so, da bodo na eni prihodnjih sej proučevali delo stanovanjskih skupnosti in je v ta namen potrebno pripraviti gradivo. Ugotovili so, da bo potrebno še veliko dela pri ustanovitvi ekonomskih enot ter za neposredno, dejansko upravljanje v ekonomskih enotah po vseh proizvodnih sklopih.

ek

Mladina Radeč ob krajevnem prazniku

Za obdobje, ki zanj pišemo, je vredno omeniti razgibano delavnost Ljudske mladine Radeč in okolice za priprave in sodelovanje ob krajevnem prazniku Radeč.

Mladina se je v tem času intenzivno pripravljala na razne sporedne športne tekmovanja ob radečkem krajevnem prazniku. V to tekmovalno je bila vključena domala vsa mladina, tudi tista, ki živi po vaseh Svibno, Vrhovo in Jelovo, da tudi mladina prispeva svoj delež k živahnosti, ki bo trajala celih 15 dni.

Tako so pričeli s krajevnim od-

bojanskim turnirjem. ob sodelovanju 4 aktivov in 8 ekipami, med katerimi je zaslužen zmagala ekipa Radeč pred Papirnico.

Prireditve bo še cela vrsta, o katerih smo že pisali. Na zadnjem praznovanju bo Parada mladosti, v kateri predvidevajo, da bo sodelovalo preko 700 mladih ljudi v živopisnih krojih in v vihrajočih zastavah. V tej paradi bodo sodelovala tudi vsa društva, športne organizacije in drugi, da prikazuje svojo dejavnost.

Delo Ljudske mladine pa ni samo v času krajevnega praznika. Vemo, da je mladina Radeč po

dejavnosti pozmana daleč naokrog, saj to potrjuje dvakratna osvojitve najvišjega priznanja — podlitve kipa mladosti. Ure in ure so bile žrtvovane od mladih aktivistov, ki se niso ustrašili ne dežja ne snega za dosego takih uspehov.

Ob taki tradiciji tudi danes premaguje mladina vse težave, vendar je treba omeniti, da vlada za delo drugačni pogoji kot pred 3-4 leti. Danes je mladina — lahko rečemo — popolnoma drugačna; živi v času, ko je polno razprav o novih metodah dela in sistema in se delo mladih razvija pod drugimi pogoji. Treba je omeniti, da je tradicija radečke mladine borbenost, enotnost misli in zavesti do svoje organizacije, kar v raznih krajih še ni.

Krajevni komite v Radeču je razpisal tekmovalne v počastitev

krajevnega praznika in tako vidijo, da vse aktivne v pestrejši delo in večjo aktivnost. Pogostje podrobneje, kaj so s tekmovanjem dosegli.

V marsikaterem pogledu je dejavnost v teh aktivih bila: še eno predavanje, 15 točk več, in še eno prvi, itd. Tako je ugotoviti, da je mladina občutno povečala svoj interes do organizacije in tako idejno utrjevala posamezne člane. Lahko bi bilo tudi v letošnjem letu v Radeču doseči večji uspeh, ker se je prvič formirala mladinska delovna brigada, ki je gradila športni stadion.

O mladini iz Radeč in okolice bi lahko še marsikaj pisali. Vse delo na tem področju budno spremlja in pomaga občinski komite.

Nande Strnad, predsednik ObčLMS Hraštnik

Proizvodnja v STT je zadovoljiva

V tovarni so v teku ukrepi, da bo interna obveza, ki jo je dal kolektiv, tudi v III. kvartalu letošnjega leta izvršena in prekončana. Ta interna obveza terja 10-odstotno preokračitev letošnje planske obveze.

Se v tem mesecu bodo v STT storili vse potrebno za izdelavo proizvodnega načrta za leto 1962. Prvi osnutki so že pripravljeni, dokončno pa bodo ta proizvodni plan sestavili do 30. avgusta.

Dva stanovanjska stolpča za STT

Načrt gradnje stanovanj za člane kolektiva Strojne tovarne v Trbovljah predvideva, da se do leta 1965 zgradi 200 novih stanovanj.

Med člani tega kolektiva je po

ZASAVSKA PODJETJA na Sejmu gradbeništva v Ljubljani

Na bližnjem Sejmu gradbeništva, ki bo na GR v Ljubljani, bosta sodelovali — kakor smo izvedeli — tudi Elektra Trbovlje z obratom Tovarna zidakov, nadalje Industrija gradbenega materiala iz Zagorja ob Savi.

Elektrarna Trbovlje, obrat Tovarne zidakov, bo razstavljala na tem sejmu zidake iz elektrofiltrskega pepela, Industrija gradbenega materiala iz Zagorja pa hidrirno apno, ki ga med drugim uporabljajo tudi v tovarni zidakov v Trbovljah za napravo zidakov iz elektrofiltrskega pepela.

Kakor smo že pred časom poročali, bo na bližnjem Sejmu gradbeništva v Ljubljani razstavljala tudi Strojna tovarna iz Trbovlj, in sicer stroje in opremo za gradbeništvo. (ma)

OBVESTILO

V soboto, 9. septembra, bo v sejni dvorani občinskega ljudskega odbora v Trbovljah ob 8. uri zjutraj seja odbora, na kateri bodo odborniki razpravljali o političnih poročilih podjetij o realizaciji družbenega plana za leto 1961, o odločbah (imenovanih in poročilih), pregledali nadaljnje sklepe prejšnje seje itd.

Na sejo so vabljene tudi predstavniki podjetij ter ostali delavci.

ObčL Trbovlje

Na kratko po domovini

POVEČANE HRANILNE VLOGE V JUGOSLAVIJI
Več kot pol milijona državljanov ima hranilne vloge v Poštni hranilnici, največjem centru za denarno varčevanje v državi. Računajo, da je v poštini hranilnicah naloženo okrog 28 milijard dinarjev. Samo v letošnjih prvih sedmih mesecih se je število vlagalcev povečalo za 196.000, vrednost vlog je pa porasla za skoraj osem milijard.

IZSEL JE GOSPODARSKI LEKSIKON
Zagrebiško založništvo podjetja "Informator" je izdalo prvi Gospodarski leksikon FLRJ. V knjigi je obdelano približno 10.000 pojmov z vseh področij ekonomike. Naročilo tega gospodarskega leksikona se priporoča vsem gospodarskim in drugim organizacijam.

MLADINSKI SEJEM KNJIG
V času od 1. do 10. septembra je v Ljubljani v predverju Krizank Mladinski knjižni sejem. Na sejmu se prodajajo stare šolske knjige, Založniška podjetja pa na sejmu prodajajo tudi vse nove šolske knjige.

Klub mladih predvaja istočasno ob tej priliki pa dvakrat dnevno ob 10. in ob 17. uri, kratkometražne in celovečerne filme.

DOBRE KUPCIJE NA SEJMU TEHNIKE
V BEOGRADU
Mednarodni sejem tehnike v Beogradu je končan. Sklenjeno je bilo veliko število kupcij v vrednosti preko 100 milijard din. Iz Slovenije je podjetje "OTAS" iz Kočevja prodalo transportne naprave za gradbeništvo v vrednosti 750 milijonov din. Strojna tovarna iz Trbovlj je na sejmu prodala opremo za rudnike in v vrednosti preko 150 milijonov din, "Metalna" iz Maribora je pa na sejmu prodala žerjave v vrednosti 114 milijonov din.

DELEGACIJA MESTA KRANJ V ANGLIJI
Prejšnji teden se je vrnila iz Anglije, mesta Oldham, delegacija mesta Kranj, ki jo je vodil podpredsednik OLO Kranj, Ivo Šefc. Kranjčani so obiskali mesto Oldham in vrnili obisk njegovi delegaciji, ki je spomladaj obiskala Kranj in okolico. Ob obisku so predstavniki obeh mest izmenjali svoje izkušnje in navezali se tesnejše stike za nadaljnje sodelovanje na trgovinski bazi, izmenjali bodo pa tudi strokovnjake za potrebe posameznih tovarni.

Obe mesti bosta nadalje v bodoče o poletnih počitnicah redno izmenjavali kolonije šolskih otrok.

za čas od 8. do 17. septembra

Okrog 8. septembra padavine z ohladištvijo. Nato 3 do 4 dni lepo vreme. Nekako od 13. septembra zopet nestalna vreme s pogostimi padavinami in hladno.

"Zasavski tehnik", glasilo SZDL Litija, Hraštnik, Zagorje in Trbovlje. Tiska časopisno podjetje "Gorenjski tisk" v Kranju. — Ureja uredniški odbor. — Odgovorni urednik: Stane Suštar. — Naslov uredništva in uprave: Trbovlje, Trg revolucije 11 (telefon 80-191), poštni predal 82. — Tekoči račun pri Komunalni banki Trbovlje 600-79-1-146. — Letna naročnina 600 din, mesečna 50 din. —

Pozdrav Radečam Radeče v luči gospodarskega napredka

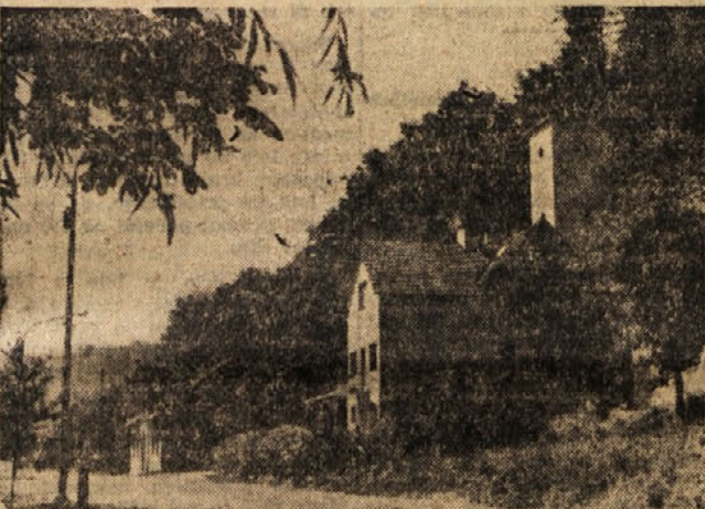

V letošnjem jubilejnim letu, ko praznujemo 20. obletnico revolucije in vstaje jugoslovanskih narodov, praznuje tudi prebivalstvo Radeč in okolice svoj krajevni praznik. — Ob tej priložnosti pozdravljamo vse radeško prebivalstvo in mu toplo čestitamo k doseženim uspehom v prizadevanju za lepši jutrišnji dan kraja in komunice.

OBCINSKI LJUDSKI ODBOR — OBCINSKI KOMITE ZKS — OBCINSKI ODBOR SZDL — OBCINSKI KOMITE LMS — OBCINSKI SINDIKALNI SVET — OBCINSKI ODBOR ZB NOV — OBCINSKI ODBOR SVOBOD IN PROSVETNIH DRUŠTEV — OBCINSKI ODBOR ZROP — OBCINSKI ODBOR ZVVI IN OSTALE DRUŽBENE ORGANIZACIJE IN DRUŠTVA

Z enakimi željami se pridružujejo čestitkam še naslednja podjetja iz Radeč in Zidanega mosta:

KURIVOPROMET RADEČE
KLAVNICA IN PREKAJEVALNICA RADEČE
SPLOŠNO TRGOVSKO PODJETJE RADEČE
KMETIJSKA ZADRUGA RADEČE-DOL
KOLODVORSKA RESTAVRACIJA ZIDANI MOST
ZALOGA PIVA »PIVOVARNE LASKO« RADEČE
TOVARNA DOKUMENTA IN KARTNEGA PAPIRJA RADEČE
CEMENTARNA TRBOVLJE — OBRAT ZIDANI MOST
Uredništvo in uprava »ZASAVSKEGA TEDNIKA«

Iz Radeč proti Sopotu

Radeče in Papirnica postajata celota

Tovarna kartnega in dokumentnega papirja v Radečah je v tem okolišču edino močno podjetje večjega obsega, zato se tudi vsa dejavnost v Radečah navezuje prav na to tovarno. Velik delež ima papirnica v komunalni ureditvi kraja. Prispevala je sredstva za rekonstrukcijo ceste skozi mesto, gradi priključek ceste od papirnice v Radeče, prispevala je za gradnjo vodovoda, v skrbni ima gradnjo športnega stadiona, pomaga graditi tudi nujno potrebno šolo, ima delež pri gradnji benecinske črpalke. Na lepo zgrajeno kopalnico s 25-metrskim bazenom, ki privablja ob poletjih prebivalce iz široke okolice, ki presega mejo kraja in komunice, pa smo domala pozabili, ker je bilo zgrajeno že skoraj pred desetletjem.

Kot soinvestor je papirnica financirala gradnjo petnajstih stanovanj, še pet pa jih bo financirala letos oziroma drugo leto — k letu bodo namreč ta stanovanja tudi že vseljiva. Mnoga dela, za katera daje ta tovarna sredstva ali drugačno pomoč, je prevzela v izvedbo stanovanjska skupnost, toda če že govorimo o stanovanjski skupnosti v Radečah, moramo omeniti, da sta predsednik in tajnik te skupnosti zaposlena v papirnici. Tudi večina drugih funkcionarjev v kraju in okolici je zaposlenih v tej tovarni, tako da lahko z gotovostjo trdimo, da je večina radeškega življenja ozko povezana s papirnico.

Ob tej ugotovitvi je že tako razumljivo, da se vsa društva in organizacije v Radečah obračajo za gnočno pomoč na papirnico, ki

KURIVOPROMET V RADEČAH

Je podjetje, ki zelo poceni dobavlja premog vseh vrst, drva in tudi oglje. To podjetje posluje na vsem območju Slovenije, a oglje celo izvažajo preko posrednika. Pomoč tega podjetja je pa lovljenja premoga iz Save. V ta namen so opremljeni celo s posebnim motornim čolnom, a v enem letu nalovijo drobnega premoga, ki se nabira v kotanjah na dnu Save, tudi do 90 vagonov, če je »letina« dobra.

Letošnje praznovanje krajevnega praznika so delovni ljudje Radeč in okolice dočakali s posebnim zadovoljstvom sprito naglega komunalnega razvoja svojega mesta. Resnično, v tem času imamo občutek, kot da so Radeče eno samo gradbišče z mnogimi novimi, prepotrebni objekti, namenjeni delovnim ljudem. Skoraj 10-letna želja Radečanov po novi, moderni šoli, ki bo usregla potrebam kraja in njegove okolice, postaja dejstvo. Tovarna papirja Radeče in ObLO Hrastrnik sta zagotovila prvi del finančnih sredstev za novo šolo, ki bo v letošnjem letu pod streho.

V bližini tega gradbišča so mladinske delovne brigade pravkar končale z začetnimi deli pri gradnji novega športnega stadiona, na katerem so sedaj delali stroji. Po predvidenem načrtu bo drugo leto za krajevnim praznikom sodelovanje v vseh podjetjih do skupnega dela.

Industrija na radeškem področju trenutno ni v zavirljivem položaju, vendar obstajajo možnosti, da bo tovarna papirja v dobočnem času prišla v potrebno rekonstrukcijo, in da bo tudi tovarna »Peta« z novim vodstvom in z novim načinom dela uspešno premostila težave, ki jo trenutno tarejo. Konsolidacija teh dveh podjetij bo v bodoče pomenila važen moment za nadaljnji razvoj in napredek radeškega okraja. Sicer pa kljub vsem neprilikam prav Papirnica Radeče vsestransko pomaga reševati tudi komunalna vprašanja Radeč in okolice.

Obri v Radečah pa v svojem razvoju še ni dosegla maksimuma zmogljivosti. Se vedno se pogrešajo številni servisi, pa tudi

Skupni investitorji — radeška podjetja so pred nedavnim zagotovila prvi del sredstev za gradnjo nove 20-stanovanjske hiše, katere začetna dela so že v teku. Za vse to in še za vrsto drugih pridobitev gre predvsem zahvala delavni stanovanjski skupnosti v kraju, ki pomeni gonilno silo za napredek Radeč. Zanimanje, iniciativa in volja do dela pri vodilnih ljudeh pri stanovanjski skupnosti in prapravnosti državljanov, da sami pomagajo sodelovati o najvažnejših vprašanjih skupnosti, so osnova za vseh doseženih uspehov. Na drugi strani pa obstaja razumevanje in sodelovanje v vseh podjetjih do skupnega dela.

Obri v Radečah pa v svojem razvoju še ni dosegla maksimuma zmogljivosti. Se vedno se pogrešajo številni servisi, pa tudi

obstoječe obrtne delavnice iz objektnih razlogov ali drugače niso v stanju reševati vseh potreb na tem področju. Ne bi bilo napadno, če bi Radečani kdaj spregovorili tudi o teh vprašanjih. Brez dvoma pa lahko trdimo, da so Radeče v luči komunalnega in gospodarskega razvoja v letošnjem letu dosegle zelo lep napredek, ki je hkrati dokaz volje in prizadevanja, na drugi strani pa razumevanja vseh ljudi, zlasti pa še tistih, ki vodijo dejavnost na tem in enem področju.

Ob letošnjem praznovanju krajevnega praznika mnogi Radečani izražajo prepričanje, da bo drugo leto prav tako pomembno in uspešno v komunalnem in gospodarskem razvoju.

Janex Zahrastrnik, sekretar ObK ZKS Hrastrnik

MESTNA KLAVNICA IN PREKAJEVALNICA

V Radečah oskrbuje prebivalstvo predvsem z različnim svežim mesom, pa tudi s prekajenim. Svoje poslovalnice ima v Zidanem mostu, Radečah in pri Papirnici. Poslovalnice so odprte vsak dan in tudi oskrbovane s primernim blagom.

RESTAVRACIJA V ZIDANEM MOSTU

Je vedno v središču pozornosti prehodnih gostov, ki jih je vedno dovolj na železniški postaji. Vsi so hitro postreženi pri točnicah, kjer dobijo vse osvežilne pijače in tudi okrepila: čaj, sendviče, kranjske klobase. Kdor ima več časa, se lahko udeleži v lepo urejeno gostinsko sobo restavracije, kjer je postrežen z jedili po naročilu in s pijačo. V sestavi restavracije sta tudi bifeja, polni-kom, ki ne utegnejo z večer, pa postrežejo z lučkami kar tam.

V SOBOTO PARADA MLADOSTI

Velika parada mladosti, ki bo šla skozi Radeče v soboto zvečer, se bo formirala pri savskem mostu tako, da bodo tvorili čelo parade mopedisti, motoristi in avtomobilisti, člani avtomoto društva in združenja šoferjev in avtomobilistov, za njimi bodo konjeniki iz Vrhnovega, obloji z zastavami, tem pa bodo sledili nosilci emblemov in zastav raznih društev, sindikalnih podružnic, pionirjev in drugih iz vsega področja Radeč in okolice. Za emblemi in zastavami bodo nosili v primerni razdalji člani TVD Parizan Titovo sliko v spremstvu, za njimi se bodo zvrstili vsi člani TVD Partizan iz Radeč, papirnice in Zidanega mosta, za njimi pa ostali

športniki. Za temi bodo pionirji, nato godba na pihala, gasilci, nato lovi, ribiči, kegljaši, taborniki in drugi, zatem zopet godba na pihala — železničarska in za njo mladinska delovna brigada Milana Kosa in Marjana Nemeza. Za brigado se bo zvrstilo vse ostalo prebivalstvo.

Obri v Radečah pa v svojem razvoju še ni dosegla maksimuma zmogljivosti. Se vedno se pogrešajo številni servisi, pa tudi

Tega ne bomo pozabili

SPOMINI NA PRESELJEVANJE SLOVE NCEV IZ RADEČ IN OKOLICE

Pred jesenjo 1941. leta je okupator nalepil v Radečah in okolici velike lepake z rdečim robom in tekstom razglasa v dveh jezikih, v katerem je bilo razločno zapisano: »Iz državnopolitičnih razlogov moramo izvesti preselitev...« Ker je področje Radeč in okolice sodilo v območje obmejnega pasu, o katerem je govoril razglas, je bila usoda prebivalstva zapečatena. Razglas je sicer zagotavljal: »Preselenci bodo svoje imetje obdržali, ali pa dobili odškodnino.« Vendar prebivalstvo iz dotrajanih izkušenj ni moglo tega drugače razumeti kot le — napisane besede. Po prvem preplahu so se začela množična preseljevanja v Nemčijo.

Predajmo besedo štirim tovarišem, ki so preseljevanje doživeli.

FRANC GOSPODARIČ, mizar, Radeče
»Kot mizar sem moral takrat, ko so se pojavili lepaki z razglasom o preselitvi, delati po nemških naročilih. Naročniki so mi govorili, da mene ne bodo preselili, ker me potrebujejo, nagovarjali so me celo, naj nakupim čimveč materiala za delo, da mi ga ne bo zmanjkalo iz zaloga. Pred transporti preselencev sem se pogovoril z nekim znancem o preseljevanju, nakar so mi zagotovili takoj naredili preiskavo v hiši in potem še drugo, zvedel sem pa, da bom preseljen. Naročniki iz nemških vrst so mi svetovali, naj se preselim v Trbovlje, kjer da bom lahko imel delavnico. Odločil sem se, da bom ostal, kjer sem, in sem to zopet zaupal znancu s pripombo, da se pripravljam na preselitev, in popolno dvaindvajsetga aprila dvainštiridesetega so me aretirali in zaprli, dva dni pozneje pa so nas preselili.

V Nemčiji so moške in žene za nekaj časa ločili. Delal sem najprej na regulaciji Donave — seveda pod strogo stražo in pod

Na sliki od leve na desno Franc Gospodarič, Janex Pešec, Nande Strnad in Franc Mavec

stražo sem smel obiskovati družino ob sobotah. Tako je bilo do prihoda komajle, ki nas je ocenjevala tako kot tele, nakar smo bili razdeljeni na dela po mestu in vasi. Potlej sem bil skupaj z družino.

Prvi teden, ko smo prišli v Nemčijo, mi je umrla sestra, ki je bila doma bolna in so jo kljub temu preselili, brez poldruge leta mi je umrl otrok in tretje leto preselitve mati.

Nemci, kjer smo delali, so nas smatrali za prostovoljce in so nam očitno, da jim odhajamo še tisti kruh, ki ga imajo, oblasti pa so nas imele za kaznjence, vsi skupaj pa za bando brez človeške vrednosti. Sele ko sem jim nekoč pokazal razglas o preselitvi, katerega sem imel s seboj, so se zdržnili in začeli premišljevat o nečloveškem postopku svojega furerja.

Vrnil sem se s preostalo družino 26. julija 1945. leta.

FRANC MAVEC, kmetovalec
»Vojno sem doživel kot vojak. Iz Celja smo se umikali proti Varaždinu, kjer so nas oficirji predali Nemcem. V neki vojašnici so nas razdelili po narodnosti in nas tako ločili. Srbi so bili v neki konjušnici in so začeli gladovno stavko, Nemci so jih obkolili in začeli vanje streljati, dokler se niso »dali. Ob razorožitvi je bil za tolačca sicer neki Slovence, ki je obljubljaj, da bomo lahko šli čez tri dni domov, pa ni bilo nič iz tega. Med nami je bilo nekaj Judov, in ti in nekateri drugi ujetniki so morali prenašati zaboje municije, težke po pedeset kilogramov. Ker so to poskušali storiti po dva na zaboju, se je vmešala nemška straža in surove pretepala vsakogar, kdor je rekel, da ne more, to tako dolgo, dokler niso zbrali vse sile, da so zaboje nekako prenašali. Ko so to opravili, jih je lepega dne zmanjkalo — kratkoma nismo jih več videli.

Po vsem tem sem po treh mesecih uspel pobegniti. Dva meseca sem bil doma, kjer pa je bilo že vse izseljeno. Sedmega decembra sem zvedel, da bodo spet izseljevali in da sem tudi jaz na vrsti, pa sem raje zbežal pred usodnim naslednjim dnem. Zdel sem se namreč izogniti taborišču, kakršnega sem spoznal v vojaškem taborišču. Brez vseh papirjev sem uspel zbežati k sestri, ki je že bila dalj časa v Nemčiji. Tam so me zazna-

movali s posebnim trakom in zaposlili na kmetih. Vrnil sem se šele sedemnajstega avgusta petinštiridesetega.

JANEZ PEŠEC, profesor
»Moje oče je bil železničar, in tem so Nemci izdali posebne dokumente, na osnovi katerih jih niso preseljevali z motivacijo, da so potrebni. Ker pa so v kavarni moje matere bile aretirane napredni prebivalci,

ki so se tukaj shajali, je bila tudi naša družina izseljena in je oče menda edini železničar, ki so ga izselili. Očeta so v zbirnem centru Brestanici opozorili, da se on sam sicer lahko vrne na železnico, vendar jim je on odgovoril, da so ni poročil z železnico in bo ostal z ženo. Jaz sem se pa takrat skrtil in se s tem izognil vidijskosti v nemško vojsko, ker sem bil takrat primernih let za vojsko.

Ko je bil transport preselencev v nekem tunelu na progi v smeri Maribora, je vlak več ur stal v tunelu v dimu in pod močnimi curki vode, tako da so ljudje bili prepričani, da so jih pripeljali v smrt. Starši in brat so šli skozi šest taborišč in so bili nekaj časa ločeni kot vsi ostali. Jaz sem bil leta štirinštiridesetega aretiran kot sodelavec OF, šest tednov zapri in potem preseljen za starši. Vrnil smo se 20. julija 1945.

NANDE STRNAD, predsednik ObK LMS Hrastrnik

»Bil sem le štiri leta star, ko so nas preselili s prvo skupino v Brestanico in potem v Nemčijo. Vem, da je oče delal pri vinarski zadrugi in da smo bili v več taboriščih. V Nemčiji sem izgubil brata in mater — slednje na porodu. Mene so vrnili z Rdečim križem že tainštiridesetega leta, ker ni bilo družine, ki bi se lahko skrbelo zame — po materini in bratovi smrti. Potlej sem živel pri starem očetu pri Brunku.

Od vsega se najbolj spominam dogodka, ko sem hotel zažgati kozolec, poln slame v bah. Pri tem me je ujel lagerfurer in me po temeljitem izpraševanju za tri dni zapri. Kuharskemu pomočniku sem se smilil in mi je ta prinašal krompirja, da sem se lahko vsaj za silo najedel.

Mlajšo sestro smo dobili vrnjeno po polzvedovanju iz otroškega zavetišča iz Nemčije šele 1947. leta.

To je le nekaj usod prebivalcev Radeč in okolice, ki sodijo v trpljenje naših ljudi v dobi okupacije. Spomin na te usode so v tem kraju združili v praznovanje krajevnega praznika. Tako so tudi Radeče samo eden izmed krajev, ki vsako leto obhaja spomin na čase, ko so si naši ljudje tako močno želeli svobode, da so zanjo tudi umirali.

Razglas o državnopolitičnih ukrepih v obmejnem ozemlju

iz državnopolitičnih razlogov moramo izvesti preselitev iz spodaj navedenega obmejnega pasu.

Ta pas obsega naslednja področja in občine:

1. Od okrožja Rann:

Vse področje južno Save s političnim območjem Samenstein, Bränd, Radeleim (pri Rutschach), Arth, Haselbach bei Gurktal, Gurktal (del občine, ki leži južno Save), Zirls, Munkendorf (pri Tachatsch), Wehenst (pri Grossdörfel).

Savsko Save politična občine: Brilic, Lorei Dobomir, Rana, Kapellen bei Rann, Wast, Amas (pri Arnsch), Kölschberg am Sattelbach (pri St. Peter bei Kölschberg), Pischendorf (pri Glogowitz) s izjemo katastrske občine Blau, Gurktal (del občine, ki leži severno Save) s izjemo katastrskih občin Pleterje, Anzners in Semstsch in od politične občine Drahenburg katastrski občini Fautsch in Wrenskogers.

2. Od okrožja Trifall:

Vse področje južno Save s političnim območjem Gersbach, Johannstall, Kumburg bei Trifall (pri St. Georgen), Manastel in Billobers.

Preselitev se bo vršila v Nemčijo. Preselenci bodo svoje imetje obdržali, ali pa dobili odškodnino.

Partio, oblike, povzročene in sredstva za vsakodnevno uporabo bodo lahko vsi preselenci s seboj, v kolikor to dovoljuje prometne razmere. Denar in dragoceni predmeti v posesti lastnikov. Za imetje, ki ostane v državi, bo lastnik odškodovan, če se bo ravnal na navodilih pri preselitvi in če bo izpolnil tudi v svojem novem bivališču svoje dolžnosti.

Odpor in sabotaža bosta glavnemu motu odredbe s dne 14. aprila 1941 strogo kaznovana. Storitvi izgube vsakršne pravice do odškodnine. Pravico do odškodnine izgubi tudi tisti, kdor se izogne preselitvi s seboj. Povratak v ostanke območja po le brez močnega dovoljenja prepovedan.

Preselitev je omejena na imenoma navedene občine.

Preselitev se nikakor ne sme prebivalstva v okrožju Marburg-Stadt, Marburg-Land, Pappau, Gili, prebivalstva v okrožju Lüttenberg ter prebivalstva v vseh občinah okrožja Rann in Trifall, ki sicer niso navedene.

Marburg an der Drau, dne 20. oktobra 1941.

Der Chef der Zivilverwaltung in der Untersteiermark.

Spoštujmo spomenike!

Tovariš urednik!
V letošnjem letu, ko praznujemo 20-letnico vstaje naših narodov, je bila odkrita že vrsta velikih spomenikov. Ob misli na imponentni spomenik na Trgu Revolucije v Trbovljah se bojim, da bodo vsi ti ali vsaj nekateri od njih morda že čez leto dni deležni tako malo nege, kot jo je trboveljski. Ko so slovesnosti odkritja z govori, recitacijami, pesmijo, častni-

ALI JE TO PRAVILEN ODNOS DO ČLANOV DRUŽBE?

Tovariš urednik!
Komunalno gospodarstvo v Hrastniku upravlja tudi pokopališče na Dolu. Zanj vodi evidenco ter obračun stroškov in dohodkov. Štejem za potrebno, da dam nekaj kritičnih pripomb glede celotnega poslovanja pri tem komunalnem objektu, in to ne iz razloga, da bi kogar koli hotel namerno žaliti, temveč le zato, da se odpravijo

vsekakor ni bilo prav pri srečanju, ki so videli tak način dela grobarja. To je bil en primer, ni pa izključeno, če jih ni bilo več.

Drugo, ob kar se moram obregniti, je evidenca v mrliški knjigi. Mož navedene pokojnice je umrl 1958. leta, ki ga pa v mrliško knjigo sploh niso vpisali. Zaradi tega so dobili svojci pokojnika opomin, da morajo ponovno plačati zemljišče za grob, in to za vsa leta nazaj. Z dokumenti pa je bilo pokopališki upravi dokazano, da je bilo zemljišče za grob plačano ob smrti oziroma pogrebu v letu 1958 umrlega moža. Mislim, da tudi tu ni vse v redu, in bi predlagal, da pristojni činitelji pregledajo poslovanje te uprave.

Prav tako sem mnenja, da so tudi pogrebni stroški pretirani. Mimo vseh stroškov je v računu zaračunano 700 din za obrabo krampa in lopate, za uporabo mrlškega voza pa 350 din. Zdi se mi, da to ni v redu, zato sem te vrstice tudi napisal.

V. Racki, Hrastnik

Menim, da tako ni prav!

V petek, 25. avgusta, je bilo deževno vreme. Potniki so čakali v Lokah nad Zagorjem na avtobus Avtoprevoza Zagorje, ki vozi na redni progi od Izlake do železniške postaje Zagorje. Ura je bila 8,05. Vsi smo nestrno čakali pod dežniki in gledali, kdaj bo pripeljal avtobus. Ob 8,10 smo ga zagledali in začeli hitro zapirati dežnike, da bi lahko čim hitreje vstopili v vozilo. Toda to delo smo opravili zastoj. Avtobus je s polno hitrostjo peljal mimo nas. Okrog 15-20 potnikov je začelo godrnjati. Postavljali so razna vprašanja in si na različne načine razlagali, kako se more kaj takšnega zgoditi. Večina potnikov je godrnjaje odšla peš pod dežniki proti Za-

Pred kratkim je predsednik ObLO Litija sklical na posvet upravnikov kmetijskih združenj v občini in druge strokovnjake iz kmetijstva. Na tem posvetu so sodelovali tudi predstavniki političnih organizacij.

Osnovna vprašanja na tem posvetu so bila usmerjena na naloge obeh kmetijskih združenj v občini glede priprav na jesensko setev, na kooperacijo in investicije v kmetijstvo. Izkazalo se je,

da sta obe kmetijski združenja dobro pripravljena na bližnje naloge in imata zadovoljivo število strokovnih kadrov, ki bodo lahko organizirali in tudi izvajali vsa potrebna dela. Na področju litijske občine je zajeto v kooperacijo nekaj več kot 18 odstotkov kmetijskih obdelovalnih površin, vse pa kaže, da bodo v kooperativni proizvodnji doseženi še večji uspehi.

Poseben problem, ki so ga načeli predstavniki kmetijskih združenj na tem posvetu, je plasiranje mlade živine »baby beef« na tržiščih. Ugotavljajo, da na tržišču še vedno niso stimulative cene. Svoje blago lahko spravijo na trg po najugodnejši ceni 210-215 din za kilogram, čeprav je varstvena cena 240 din za kilogram. Kmetijske združenja se sprašujejo, kako doseči pri proizvodnji razliko med prodajno in var-

stveno ceno, in kdo bo to vprašanje rešil. Ob takem stanju nastaja v obeh kmetijskih združenjih v občini čista izguba na račun neurejenega tržišča, zato bo potrebna hitra intervencija, da ne bo prišlo do še večje gospodarske škode. Ob tem naj omenimo samo to, da je pri kmetijskem obratu KZ Litija proizvodna cena 270 dinarjev za kilogram živine »baby beef«.

Tu se pa porajajo še druga vprašanja, kakor na primer plasiranje mleka na trg. Na področju občine, predvsem v sami Litiji, je poraba mleka premajhna, tako da nastaja na posestvu Ponoviške viške mleka. Tega viška zaradi premajhnih količin in dragih prevoznih stroškov ni mogoče vnovčiti v večjih potrošniških centrih. Zato bodo ta višek uporabili v okviru lastne proizvodnje (za pitanje telet) in delno tudi za predelavo.

10-LETNICA OBSTOJA TRGOVSKEGA PODJETJA

Ugoditi željam potrošnikov

V nedeljo, 3. septembra, so v Litiji odprli prvo samopostrežno trgovino v občini. Ob tej priložnosti je domače trgovsko podjetje »Litija« praznovalo desetletnico svojega obstoja.

Obiskali smo upravo tega podjetja, kjer nam je direktor Tone Rappl radovolje dal nekaj podatkov o delu podjetja v času desetletnega obstoja. Pripomniti moramo, da tovarš Rappl vodi to podjetje že veskozi od njegove ustanovitve, zato je v napredek podjetja vloženo mnogo njegovega dela in prizadevanja za čimboljši razvoj.

Trgovsko podjetje »Preskrba« je bilo ustanovljeno v letu 1951 ter

PROGRAM DELA Delavske univerze v Trbovljah za sezono 1961/62 v razpravi

Vodstvo Delavske univerze v Trbovljah je ob sodelovanju svojih strokovnih sodelavcev izdelalo izobraževalni program za bližnjo novo sezono.

Načrt Delavske univerze je sedaj dan v razpravo občinskim družbenim organizacijam, ki naj bi na željo univerze prinesle potrebne sugestije in pripombe k temu programu, nato bo pa UO Delavske univerze potrdil delovni načrt.

Program zajema tri glavna področja dejavnosti: družbeno, politično-znanstveno ter splošno in strokovno izobraževanje. Izdelan je pa tako, da opozarja na redne oziroma utečene oblike izobraževanja odraslih ter nudi gospodarskim in drugim organizacijam vrsto oblik, ki naj bi se uveljavile pri izobraževanju delavcev in uslužbenecv oziroma državljanov ob podrobnejši prilagoditvi programov. Za te oblike Delavske univerze lahko nudi svoje usluge tako s predavatelji kot z uvedbo seminarjev in tečajev.

Po razpravi bo program razmnožen in ga bodo lahko prejeli vse organizacije.

je imelo v svojem sestavu 16 trgovine v sami Litiji. V letu 1958 je podjetje prevzelo v svoje vodenje vse združene trgovine, s 1. januarjem letos pa še trgovsko podjetje »Tisje« iz Smartna. Ob tej priložnosti je delavski svet združenega podjetja spremenil svoje ime v Trgovsko podjetje »Litija«. V sestavu podjetja je sedaj 22 poslovnih enot, od katerih jih je precej na vasi. Ravno v poslovanju teh trgovin je težava v tem, da so pasivne, in uslužbenci v njih ne zaslužijo nihi za svojo plačo in jih je zato težko zaposlovati na teh delovnih mestih. Sedaj je v tej gospodarski organizaciji zaposlenih 70 ljudi, od teh 25 vajencev.

Vzporedno z združevanjem podjetij v sedanje podjetje je rasel tudi njegov bruto promet, ki je znašal leta 1951 79 milijonov din, medtem ko je imelo podjetje letošnje leto ob polletni bilanci 300 milijonov bruto prometa, do konca leta pa pričakujejo, da se bo skupni promet povečal na 650 milijonov din.

Najtežje delo je bilo v letu 1953, ko je podjetje moralo prevzeti neidoečo blago po kmetijskih združenjih, in to vse od Črnuče do Litije, to je kraj, ki so spadali pod okraj Ljubljana. Za to blago je podjetje sicer prejelo regres, vendar je bilo s prodajo tega blaga veliko fizičnega dela. Skupaj je bilo prodanega nekurantnega blaga za 3 in pol milijone din.

Vsa leta od ustanovitve dalje je podjetje delalo in opremljalo trgovine, ki so imele vse po vrsti slabo in staro opremo, z lastnimi sredstvi. Pripomniti je treba, da je to šlo pogosto na račun osebnih dohodkov zaposlenih, ki so se sami odrekli delovnih čestitah dohodka, da so prihranili sredstva za opremo trgovin.

Tako delavski svet z upravo nenehno skrbi, da bi izboljšal delo v svojih poslovalnicah ter nudil potrošnikom vse, kar je le mogoče. Za razvažanje blaga v poslovalnice je podjetje kupilo poltovorni avto, v katero svrhu je bil najet kredit iz okrajnega investicijskega sklada. Pred kratkim so ob priložnosti formiranja ekonomskih enot opustili centralno skladišče in s tem pridobili nekaj prostora.

Za ureditev samopostrežne trgovine je podjetje najelo 2 in pol milijona din iz sklada za zidanje stanovanjskih hiš, kredit v višini 5 milijonov za opremo trgovine je pa podjetje dobilo od okrajne trgovinske zbornice v Ljubljani pod pogojem, da odplača posojilo do 15. januarja 1962.

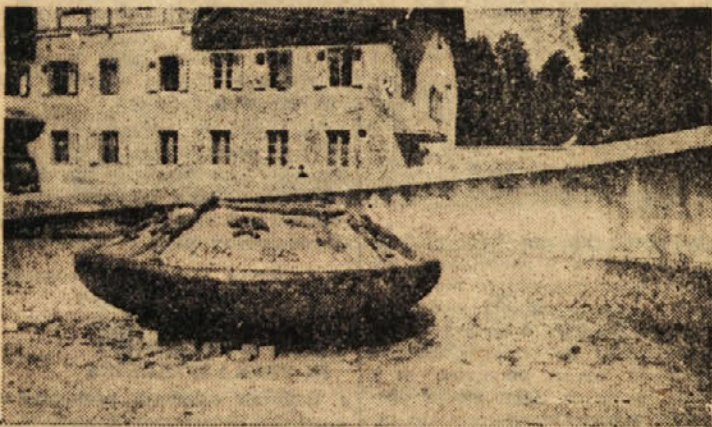
Z ureditvijo samopostrežne trgovine je omogočeno, da bo trgovski lokal »Sava« v Litiji specializiran tako, da bo izločena prodaja specerije ter se bo pridobil prostor za druge artikole, ki jih do sedaj v Litiji ni bilo mogoče kupiti oziroma ni bilo potrebne izbire.

Podjetje je ob združitvi s trgovskim podjetjem »Tisje« dobilo lepše upravne prostore, ker je bila prej uprava v majhnih in neprimernih prostorih.

Za bližnjo prihodnost ima podjetje v načrtu, da preuredi in razširi delikatno trgovino v Litiji. V Smartnem bo adaptirana poslovalnica »Trg«, za kar so načrti že v izdelavi. Prav tako bo potrebno, da dobe sodobno trgovsko opremo poslovalnice, ki so na razpolago v novih združenjih domovih v Kostanjevici in na Savi.

Trgovsko podjetje »Litija« je v dobi desetih let povsem opravilo čisto svoj obstoj ter se bo pod sodanjam sposobnim vodstvom še nadalje razvijalo in skušalo svoje poslovanje kar najbolj približati željam potrošnikov.

To pa prav tako želijo tudi potrošniki.

mi salvami mimo, in ko se množice razidejo, ostanejo spomeniki le prepogosto sami in le redkokdaj se najde skrbna roka, ki bi jih negovala iz leta v dan.

Da je naš odnos do spomenikov na splošno pravi malomare, potrjujejo številne kritike v rubrikah časopisov, v katerih se oglašajo čitatelji. Tako je bilo že govora o spomeniku ilegalca v Ljubljani, o Urhu pri Ljubljani, o bolnišnici Franji, o Navju v Ljubljani in o celi vrsti drugih.

Naj se tem kritikam pridruži še kritika spomenika v Trbovljah.

Spomenik ima vse pogoje, da bi bil med najlepšimi v Sloveniji. Bilo bi ga treba samo nekoliko vzdrževati in mu urediti najbližjo okolico. V Trbovljah imamo arhitekto, ki bi gotovo rade volje, če ne drugače, preko društva inženirjev in tehnikov prevzeli naloge spomenika urediti. Dalje imamo vrtnarje in komunalne čistilce javnih prostorov, ki bi ne bili preveč obremenjeni, če bi jim bila poverjena naloga stalno skrbeti za urejenost spomenika. Kaj pa denarna sredstva? Tudi za ta ne moremo reči, da jih ni. Če imamo denar za razne športne klube in prireditve, za proslave raznih praznikov in drugo, bo gotovo ostalo še nekaj za pieto do rudarja-borca.

Poglejmo, kaj bi bilo treba urediti. Najnujnejša je kanalizacija krožne ploščadi, kjer nastane sedaj ob vsakem količnejšem dežju jezero, sredi katerega je lepa bronasta žara kot otok. Nekomu se je žara smilila in jo je podložil z navadnimi granitnimi kockami. Vsakokratno jezero zapusti na ploščadi po izhlapih tenko skorjo blata, ki se ga sedaj nabralo že toliko, da se je ploščad že prav lepo zarasla s plevelom.

Drugo, kar manjka spomeniku, je zelenje. Nekaj cvetličnih žar na ploščadi in nekaj na strmini do skupine figur bi mnogo doprinešilo k vtisu, da niso za spomenik skrbli. Lani so figurino skupino na vrhu spomenika ovesetili. Namen je bil dober, vendar je efekt zelo reven. Ne bi mnogo stalo ves spomenik lepo diskretno osvetliti z reflektorji. Treba bi bilo pritegniti prave ljudi, ki bi svetovali, kako urediti to in ostalo in ki bi morda naloge tudi sami izvedli.

In Trbovlje bi imele spomenik, ki bi vsakomur takoj povedal, da imajo Trboveljčani spomin na rudarja-borca res tudi v srečju, ne samo v govoru in v tisku.

ing. BCI

ZAKAJ TAKO?

Tovariš urednik!

V juniju sem bila pri okulistu in dobila naročnico za navadna očala. Ker sem pa brala v Zasavskem tedniku obvestilo Optike Trbovlje o hitri in solidni izdelavi vseh vrst optičnih instrumentov in pripomočkov, sem si pač mislila, zakaj bi potovala v Ljubljano, ko lahko zadevo uredim tukaj.

Se isti mesec sem odšla v Optiko, izbrala sem si okvir za navadna očala ter za optična sončna očala, katera sem bila pripravljena plačati sama. Vajenec, ki je sedaj v šoli, mi je pokazal vzorce in zagotovil, da bom dobila očala, oboje, kmalu.

Večkrat sem se oglašila tam in drezala, toda mojih očal ni bilo — ni okvirjev in ni stekla; višek vsega pa je, da opravlja vsa optična dela vajenka, ki vsekakor ni kos temu zahtevnemu in velikemu delu.

Sprašujem se, in ne samo jaz, temveč vsi zasavski potrošniki, ki čakajo na »usluge« Optike, zakaj je bilo podjetje sploh ustanovljeno, če ne more zadovoljiti osnovnih potreb, in kaj misli ukreniti vodstvo oziroma uprava, da se reši ta, že skoraj nesramen primer zavlačevanja in nesolidnega poslovanja proti potrošnikom.

Ena, Haucek, Trbovlje

TAKO PA NE GRE

Ali ne bi bilo dobro (kakor dokazuje gornja slika), da bi se gasilske cevi, ki leže mokre in trojni na tleh pod sušilnim stolpom PGD Zagorje, obesile v stolp in se tako preprečila še večja okvara na njih.

Cevi ležijo tako že od 16. avgusta tega leta dalje, ko so črpali vodo v Sklendrovcu.

Priporočljivo bi bilo, da bi se člani društva bolj pogosto udeležili vaj, ker bi tedaj zanesljivo opazili napako in obesili cevi v stolp.

(Cevi so bile slikane 22. p.m. in upajmo, da so jih že popravili, kljub temu je pa prav, da naši bralci vidijo, kako ponekod gospodarstvo z ljudskim premoženjem).

J. Z.

VOHUN NA LETALIŠČU

Slovenska cemska liga

Mali oglasi

Prodaj malo posestvo; hiša je nova in 25 let davka prosta. Voda in elektrika v hiši, 5 minut oddaljeno od rudnika Novi Dol - Hrastnik. Dam tudi v zamenjavo. Cena ugodna. - Miha Audić - Dol 151.

Prodaj harmoniko »Skandal« 75 basov in dvema registroma. - Anton Mrak, Trbovlje, Suštarjeva 33.

POIZVEDBA

Kdor bi kaj vedel o Martinu Hribarju iz Trbovelj, naj proti nagradi sporoči najbližji postaji L.M. Pogrešanec je star 56 let, ko stanjevni las, običen v svetlo srajco, temno delovno obleko in obut v gumijaste škornje.

PREKLIC

Predključem govornice, izrečene o pokojnem Francu Tofolinu iz Dobovca 55, kot nerodnice. - Amalija Bušić, Dobovec 21.

Trboveljčani!

Turistično društvo organizira v soboto, 16. septembra, avtobusni obisk zagrebškega veleposlana.

Prijave sprejema turistična pisarna ob čerkah in petkih od 16. do 19. ure ali po telefonu 80-247.

KINO

Kino »Delavski dom« v Trbovljah: 7. septembra francoski vstavljen film »Vredni asfalt«; 8. do 11. septembra švedski film »Pokuk o ljubezni«; 12. do 14. septembra nemški film »Zvezde«.

Kino »Svoboda« - Trbovlje II.: 9. do 11. septembra ameriški barvni film »Bela divjina«; 12. in 13. septembra nemški film »Polikusa« - Predstave ob 17. in 19. uri.

Kino »Svoboda« Zasavje v Trbovljah: 9. do 11. septembra ameriški barvni film »Clovek, ki ga ni bilo«; 15. do 18. septembra italijansko-francoski film »Avanture Kazanova«.

Kino »Svoboda II.« v Hrastniku: 7. septembra sovjetski film »Deklica išče očeta«; 9. do 11. septembra jug. CS film »Signali nad mestom«; 10. septembra ameriški barvni film »matineja ob 10. uri«; 11. do 14. septembra jug. barvni CS film »Kapetan Loh«; 15. do 18. septembra ameriški barvni film »Starec in morje«.

Ob 20. obletnici revolucije jugoslovanskih narodov in ob 20-letnici ustanovitve I. Revirske čete na Vrheh nad Trbovljami čestita vsem borcem in delovnim ljudem Zasavja in Savinjske doline, želeč jim še nadaljnjih uspehov pri graditvi socializma,

delovni kolektiv

RUDNIKA LIGNITA VELENJE

Pozdrav vsem borcem I. Revirske čete pošilja ob 20-letnici njene ustanovitve

delovni kolektiv

ELEKTRARNE VELENJE

PREDILNICA LITIJA

pozdravlja ob 75-letnici obstoja podjetja in 11-letnici delavskega samoupravljanja vse svoje cenjene odjemalce in dobavitelje.

Priporočila tkalnicam in pletilnicam svojo kardirano bombažno in stanično prejo, enojno in sukano od NM 2,5 do Nm 50, prav tako tudi svoje lahke papirnate tekstilne cevke raznih velikosti.

SPORTNO DRUŠTVO »RUDAR« TRBOVLJE

PRIREDI V NEDELJO, DNE 17. SEPTEMBRA OB 14. URI NA POMOZNEM IGRIŠČU RUDARJA SVOJO TRADICIONALNO

TOMBOLO

ZA 100 DIN LAHKO DOBITE MOTORNO KOLO, TELEVIZIJSKI APARAT, DVOKOLO, TRANZISTOR LTD., LTD. K POLNOSTEVLNI UDELEŽBI VLJUDNO VABI ODBOR!

GIBANJE PREBIVALSTVA

Brezice

Rojstva: Jožeta Račič, Metvice - sina; Rozalija Jane, Velika vas 32 - hčerko; Ana Pečnik, Cesta Stare pravde, Videm - Krško - sina.

Poroke: Porok ni bilo.

Smrti: Smrtih primerov ni bilo.

Rojstva: Daniela Bukovšek, gospodinja - delavka, Studence 64 - Ičko.

Poroke: Ervin Oplotnik, delavec, Hrastnik 299 in Viktorija Duh, uslužbenka, Čede 87; Adolf Martini, stanujoč Ljubljana, Ulica Martina Krpana 73 in Flora Kovač, dijakinja, Hrastnik 68; Janez Gelum, delavec, Hrastnik 206 in Terezija Brečko, delavka, Hrastnik 92.

Smrti: Karolina Klanšek, druž. upokojenka, Čede 47 - stara 77 let.

RADIO

ČETREK, 7. septembra

5.00 do 8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored); 8.30 Oddaja za cicibane; 9.00 Naš zvočni magazin; 11.25 Sovjetska zabavna glasba; 12.00 Poike in valčki Borisa Franka; 12.15 Kmetijski nasveti; 12.25 Melodije za opoldne; 13.15 Obvestila in zabavna glasba; 14.05 Pojo zabavni zbori; 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.40 Pesmi raznih narodov; 16.20 Stiri deset minut z melodijami Julesa Maesmeta; 17.15 Zabavni orkester Alfred Newmanna; 17.30 Turistična oddaja; 18.00 Jazz na koncertnem odru; 20.00 Četrtekovec domačih pesmi in napovedi.

PETEK, 8. septembra

8.05 Glasba ob delu; 8.30 Poštniško popotovanje od strani do strani; 9.00 V svetlu opernih melodij; 10.15 Ob obalah južnih morij; 11.00 Zvoki iz domačih logov; 12.00 Slovenske narodne poje Ivica Mrak, spremlja Avgust Stanek; 12.15 Kmetijski nasveti; 12.25 Klavir v ritmu; 13.30 Grupa Dalmatincev in ansambl Milana Stanteta; 14.35 Pevel zabavne glasbe in orkester Alfred Scholz; 15.40 Poje Slovenski oktet; 17.15 Koncert za vas; 18.00 Hammond orgle; 20.00 Zabavni orkester Rapphale; 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih; 22.15 Godala u noči.

SOBOTA, 9. septembra

8.30 Pionirski tednik; 8.50 Kvar-

tet Jožeta Privška; 10.15 Zabavna glasba za soboto dopoldne; 12.00 Lovski kvintet nastopa; 12.15 Kmetijski nasveti; 12.45 Havajski zvoki; 13.30 Pet pesmi Josipa Prochazke zapoje Miro Brajnik; 14.00 V vedrem tonu; 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 16.00 Humoroška tega točna; 16.40 Komorni zbor iz Celja pod vodstvom E. Kuneja; 17.15 Pevel Joe Stafford in Frank Sinatra; 18.00 Tri arije iz Gounodovega Fausta; 18.20 Pozdrav z gora; 20.00 Domačih uspehov pri prijeten sobotni večer.

NEDELJA, 10. septembra

6.49 Vedri zvoki; 7.35 V tričetrtinskem taktu; 8.00 Mladinska radijska igra; 8.55 Orgle in orglice; 9.05 Z zabavno glasbo v novi teden; 10.00 Se pomnite, tovariši...; 10.30 Po domače; 12.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 13.30 Za našo vas; 13.50 Pol ure z velikimi zabavnimi orkestri; 14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - II; 15.30 Majhen mezik melodi; 16.00 Igramo za vas; 17.00 Športno popoldne; 23.00 Zabavni zvoki za vse.

PONEDELJEK, 11. septembra

8.05 Poje zbor p. v. Sveščnikova; 8.55 Oddaja za otroke; 10.15 Zabavni potpuri; 11.50 Janez Matičič: Poeme Lyrique; 12.00 Kvarter Strije fantije; 12.15 Kmetijski nasveti; 12.25 Melodije za opoldne; 13.30 Po naši lepi dečeli... - narodne in domače melodije; 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.40 Zabavni zbori; 16.00 Naši poslušalci na tujem; 17.15 Sferjem na poti; 18.40 Kulturni glasbo; 20.00 Ponedeljkova panorama zabavnih melodij.

TOREK, 12. septembra

8.30 Zvoki za prijetno razvedrilje; 9.49 Poje Zenski vokalni kvartet; 11.00 Pet pevcev - pet popevk; 12.00 Pesmi slov. skladateljev; 12.15 Kmetijski nasveti; 12.25 Melodije za opoldne; 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo; 14.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov; 16.00 Politijska zgodba - M. Hlaško; Lepo dekle; 18.00 Clovek in zdravje; 19.10 Od plesišča do plesišča; 20.30 Radijska igra: Goljufa; 21.33 Plesni orkester RTV Ljubljana.

SREDA, 13. septembra

8.55 Oddaja za cicibane; 9.25 Sopek Škerjančevih skladb; 10.15 Ali vam ugaja; 11.00 S popevkami po svetu; 12.00 Trio Avgusta Stanka; 12.25 Melodije za opoldne; 13.30 Poje oktet Korotkih akademikov; 13.50 Friderik Chopin; Trije valčki; 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo; 14.35 Glasbena medigra; 16.15 Koncert po željah poslušalcev; 18.00 Četrtekovec; 18.15 Popevke in zabavne melodije; 20.00 Majhna prodajalna plošč s popevkami in zabavnimi melodijami; 21.00 Koncert opernih melodij s solisti ljubljanske Opere.

Iz Hrastnika

Seja zbora proizvajalcev v Hrastniku

Nedavno je bila v Hrastniku seja zbora proizvajalcev občinskega ljudskega odbora, na katero so bili povabljeni tudi sekretarji osnovnih organizacij Zveze komunistov iz podjetij in vodstva družbenih organizacij. Razpravljali so o izpolnitvi političnega družbenega plana in o izvrševanju gospodarskih ukrepov, ki so

Svet za prosveto pri ObLO Hrastnik je sklical konferenco upraviteljev vseh šol hrastniške občine. Na njej so se pogovorili o pripravi za začetek pouka, o sestavi podrobnih učnih načrtov, o pripravi na volitve novih šolskih odborov, o organizaciji dela nižje organiziranih šol in o ustanovitvi pedagoških centrov. Ustanovljena bosta dva pedagoška centra s sedežem v Hrastniku in Radečah, ki bosta delovala pod heposrednim vodstvom Zavoda za prosvetno pedagoško službo.

Na plenumu ObSS Hrastnik so se dogovorili, da bodo sindikalne podružnice organizirale redne mesečne sestanke s člani delovnih kolektivov, na katerih bodo razpravljali o gospodarjenju v posameznih podjetjih.

-ak

Triglav (Kranj) : Rudar 1:3 (0:1)

V nedeljo je uspelo Rudarju v prvem kolu SCL po večletni tradiciji končno le premagati Kranjski Triglav.

Približno 1500 gledalcev je bilo v nedeljo nezadovoljnih z zelo slabšo igro domačega moštva, ki je kasneje prešla v grobot in ne fair igro.

Republiška košarkarska liga

PROLETAREC OSTANE V LIGI

Medvode : Proletarec 60:63 (29:24)

Minula tekma med Medvodami in Proletarcem je bila vsakekor ena izmed najbolj razburljivih v minulnem kolu. Kajti ta tekma je odločevala o obstoju v republiški ligi. S to zmago si je Proletarec zagotovil obstoj v republiški ligi.

Igra je bila ves čas napeta in dramatična. Prvo kot drugo moštvo si je prizadevalo, da bi povečalo že v prvem polčasu vodstvo, in si tako zagotovilo zmago. V prvem delu so bili uspešnejši domačini, toda v drugem delu igre je postajala tekma od minute do minute bolj dramatična. Končno je le uspelo igralcem Proletarca izbojevati si minimalno razliko treh kosov, ki jim je zagotovila obstoj v ligi.

Pri Proletarcu je bil najboljši in najuspešnejši Stvarnik z 42 koši.

Branik : Rudar 100:17 (43:6)

V dvanajstem kolu ženske republiške košarkarske lige je mariborski Branik katastrofalno porazil košarkarice Rudarja, kljub temu, da pri Braniku ni igrala najboljša igralca Prečeva.

Rokomet —

POKALNA ROKOMETNA TEKMA — ŽENSKO

Rudar : Drava (Ptuj) 5:11 (3:4)

V nedeljo sta se pomerili rokometni ženski ekipi Rudarja in Drave v pokalni tekmi. V prvem delu igre so bile domačinke onakovredne nasprotnik gostjam, toda v drugem delu je prišla do izrazu kondicijska spornost in rutinsko gostji.

Toda kljub porazu so zlasti mlade, nove igralke Rudarja pokazale borbenost in vztrajajočo igro. Vse kaže, da bomo, če bodo te mlade nadarjene igralke redno trenirale in se zavemale tako kot so se na nedeljski tekmi, gledali morda v Trbovljah zopet kvantitativno ženski rokomet.

S tem porazom je Rudar izločen iz nadaljnjega tekmovanja.

Gostje so s svojimi prevzeti inicijativno v svoje ruke in nenehno ogrožali domačine, toda zaradi napadalcev, ki večkrat niso znali izkoristiti zrelih priložnosti, je uspelo Rudarju Sele v zadnji minuti prvega dela igre prvič premagati domačega vratarja. Gol je dosegel Knaus.

Ljubljanska nogometna podzveza ZMAG RUDARJA NAD BRATSTVOM

Na igrišču onkraj Save v Hrastniku je v prvi tekmi ljubljanske nogometne podzveze hrastniški Rudar premagal krajevnega tekmeča Bratstvo z rezultatom 2:1. Gole za Rudarja sta dosegla Vezovišek v 60. minuti in Vrtačnik v 68. minuti ter Kavšek za Bratstvo v 70. minuti.

Pred 400 gledalci je tekmo prav dobro vodil sodnik Janežič iz Ljubljane. Ze neodločen izid prvega polčasa nam pove, da je bila igra obeh moštev neravnostna. Obe ekipi sta imeli nešteto priložnosti za doseg golov, toda ostalo je pri neodločenem rezultatu. Nepredvidljivi igralec Rudarja Biderman je imel idealno priložnost za doseg zadetka v 30. minuti, ko je iz 30 metrov razdalje poslal pravo bombo na gol Bratstva, a se je žoga odbila v desnem kotu zgoraj. Tudi v drugem polčasu tempa igre ni popustilo. Rudarju je uspelo, da je v razmaku treh minut dosegel dva gola, za Bratstvo pa je kmalu nato dal častni gol Kavšek.

Igra je bila tipično prvenstvena in zelo fair ter v mejah dovoljene igre.

V predtekmi so mladinci Rudarja premagali mladince Bratstva s 5:0 (3:0).

Hrvatska slovenska košarkarska liga

Kvarner 60 : Rudar 98 : 50

V štirinajstem kolu hrvatsko-slovenske košarkarske lige je Rudar gostoval na Reki. V zelo napetem vzdušju je Rudar kloni domačinom. Sodnika sta bila zelo slaba, grajati je pa treba tudi nešportno vedenje nekaterih igralcev.

Olimpija : Rudar 109:19

V preložen tekmi republiške košarkarske lige so košarkarice Rudarja zaznamovale že drug poraz. Vsekorak dajeja zadnja dva huda poraza misliti vodstvu Rudarja, kaj je z žensko košarko v Trbovljah.

Pokalna rokometna tekma — ženske

Rudar : Celje 11:4 (5:0)

V predtekmi srečanja moških rokometnih ekip so nastopile v pokalni tekmi rokometnice Rudarja proti Celju. V zanimivi in hitri igri, kar rokometnice Rudarja že dolgo niso pokazale, so domačinke v prvem delu tekme premagale gostje iz Celja. Igralke Celja so kmalu položile orožje in v drugem delu igre so uspeli s protinapadi in z nekaj lepimi kombinacijami prisiliti igralke Rudarja, da so štirikrat pobrale žogo iz mreže. Rezultat ustreza prikazani igri.

Rudar : Celje 27:16 (10:5)

V prijateljski rokometni tekmi so rokometnice Rudarja v četrtek popoldne pred približno 300 gledalci odpravili z visokim rezultatom rokometnice Celja. Tekma je bila na trenutke nezanimiva, ker niso pokazali igralci enega ali drugega moštva kakih posebnih prizadevanj, kar velja predvsem za Celjane v petnajstih minutah drugega dela igre. Pri igralcih Rudarja je bil najslabši vratar Lopan.

Gole za Rudar so dosegli: Skrinjar in Ačkun po 9, First 1, Berdnik 1, Klančar 3, Dornik 2, Jelen 2; za Celje pa Goršič 2, Čepin 7, Pogaj 4, Križnik 3.

Rokometnice Rudarja B osvojili pokal v Radečah

V počastitev 20-letnice vstaje in v počastitev krajevnega praznika Radeč je TVD »Partizan« Radeče v nedeljo organiziralo rokometni turnir, katerega so se udeležili: Rudar, Proletarec, Zidani most in Radeče. Igrali so po sistemu vsak z vsakim.

Izidi:
Rudar : Proletarec 40 : 9
Rudar B : Radeče 10 : 10
Rudar B : Zidani most 15 : 10

Z boljšo razliko golov je B moštvo Rudarja osvojilo prvo mesto. Zelo čudni oziroma vleoki so pa rezultati posameznih srečanj.

O predlogu programa bodo razpravljale ideološke komisije občinskih političnih vodstev.

Še vedno živahno

Za dve tretjini nižje nočnine in 30 odstotkov popusta pri hrani za borec in njihove družine.

Po otvoritvi doma revirskih in savinjskih borec je na Vrheh vedno živahno. Zadnja sobota je bilo tamkaj čez 50 izletnikov, v nedeljo pa celo čez 100. Med njimi so bili tudi tujci. Na Vrhe so prišli že tudi prvi dopustniki.

Občinski odbor Zveze borec v Trbovljah je sklenil, da bodo borci in njihove družine 30 odstotkov popusta pri hrani, pri prenočitvah pa jim bo znižana cena za dve tretjini (100 din prenočišče). Za otroke do 10 let stare stane prenočišče 50 din, prav tako je cena tudi za skupna prenočišča za borec in njihove družine.

lo Rudarju Sele v zadnji minuti prvega dela igre prvič premagati domačega vratarja. Gol je dosegel Knaus.

Ze štiri minute za tem, ko je sodnik dal znak za začetek drugega dela tekme, je Knaus za drugič uspelo potresti mrežo domačinov. Igralci Rudarja so s svojimi virtuoznostmi večkrat spravili na noge gledalce. V 51. minuti je bil zopet Knaus tisti, ki je premagal domačega vratarja.

Po tem голу je prišel do sapa Triglav in imel nekaj časa celo rahlo terensko premoč. Častni gol za domačine je dosegel v 75. minuti Norčič. Zaradi medsebojnega obračunavanja, je pred koncem tekme zelo slab sodnik Doberlet izključil iz igre Prištava ter igralca Triglava Norčiča.

Reprezentanca Gvineje v Trbovljah

Na turneji po Sloveniji se bo nogometna reprezentanca Gvineje srečala drugi teden z nogometni Rudarja.

Mladinska republiška liga Triglav : Rudar 1:5

V prvem kolu republiške nogometne lige so gostovali mladinci Rudarja v Kranju. V lepi igri niso imeli mladinci velikega dela s precej slabšimi mladinci Triglava.

Maribor : Rudar 5:1

V četrtek, 31. avgusta, sta se v četrtfinalni nogometni tekmi za jugoslovanski pokal srečala v Mariboru trboveljski Rudar ter Maribor. Ze v prvi minuti je obramba Rudarja usel nevaren napadelec Maribora Perc in povedel svoje moštvo. Igra se je prenesla na polovico igrišča ter pred vrata enega in drugega moštva. Napadalec Rudarja so imeli nekaj priložnosti, ki jih pa niso znali realizirati. Med tem ko je bil napad kar zadevojljiv, je obramba bila zelo nesigurna. Prvi del tekme je bil nekako kondicijsko in tehnično enakovreden, kajti napadaleci obeh moštev niso znali izkoristiti več zrelih priložnosti za doseg golov. Sele v 35. minuti je Šober povečal rezultat v korist Maribora, ki je uspelo realiziral enajstmetrovko.

V drugem delu tekme pa je uspelo napadalcem Maribora kar trikrat potresti mrežo golov, predvsem zaradi nezanesljive obrambe.

Častni gol za Rudarja je dosegel v 67. minuti Pajer.

Tekmi je prisostvovalo približno 200 ljudi.

Povratni atletski dvoboj Zasavje : Savinjska dolina

V torek sta se v Zalcu v povratnem atletskem srečanju pomerili ekipi Savinjske doline in Zasavja. Atletinje Savinjske doline so se oddolžile atletinjam Zasavja za nedavni poraz v Trbovljah, medtem ko so bili atleti Savinjske doline zopet boljši kot atleti Zasavja. Pri atletih Zasavja so se najbolj odlikovali Vajdič, Sotenškova in Gasparutova, pri atletih Savinjske doline pa znani atleti Klavdarja.

Nekaj sto gledalcev je bilo priča zanimivim borbam.

Boljši izidi — moški: 100 m: Vučar (S) 11,5, 2. Koren (Z) 12,1; 400 m: Savinjska 43,3, 2. Zasavje 49,5; 200 m: 1. Vučar (S) 23,5, 2. Kajtna (Z) 25,1; 400 m: 1. Naraks (S) 54,0, 2. Sere (Z) 56,0; 3000 m: 1. Zutner (S) 9:02,0, 2. Brvar (Z) 9:05,6; krogi: 1. Vidmajer (S) 12,05, 2. Vajdič (Z) 11,73; disk: 1. Vajdič (Z) 41,16, 2. Pečnik (Z) 35,88; kopje: 1. Vajdič (Z) 57,87, 2. Pečnik (Z) 46,55; ženske: 100 m: 1. Cede (S) 12,5, 2. Gasparut (Z) 13,1; 400 m: 1. Gasparut (Z) 61,9, 2. Klavnik (S) 66,2; višina: 1. Rozman (Z) 136, 2. Klavnik (S) 131; daljina: 1. Teršek (Z) 45,2, 2. Cede (S) 44,2; disk: 1. Medveček (S) 34,05, 2. Prijatelj (Z) 29,57; kopje: 1. Sotenšek (Z) 32,16, 2. Medveček (S) 27,71; 4 krat 100 m: 1. Savinjska 54,3, 2. Zasavje 50,0.

Končno stanje točk 112:88 v korist Savinjske doline.

SREČANJE SPORTNIKOV CEMENTARNA ANHOVA IN TRBOVLJE

V počastitev 20-letnice vstaje in v počastitev pomembnih delovnih zmag (obe cementarni sta v rekonstrukciji) je bilo v nedeljo tradicionalno srečanje športnikov obeh tovarn. Tekmovali so v šahu, odbojki, nogometu in streljanju. Povratno srečanje bo še ta mesec v Anhovem, v organizaciji te cementarne.

Izidi srečanj:

nogomet:
Cementarna Trbovlje : Anhovo 2:10 (2:5)
odbojka:
Trbovlje : Anhovo 0:3
šah:
Trbovlje : Anhovo 2,5:2,5
streljanje:
Anhovo 605, Trbovlje 602 od 1000 možnih krogov.

Zagreb je pripravljen

Vse večja hitrost gospodarskega razvoja Jugoslavije kakor tudi nadaljnje tendence tega razvoja, še posebej na področju zunanje trgovine, zbuja precejšnje zanimanje domačih in tujih proizvajalcev za jesenski mednarodni velesejem v Zagrebu.

Za kolektivni nastop na sejmu so se doslej prijavile naslednje države: Avstrija, Madžarska, Poljska, Nemška zvezna republika, ZSSR, CSR, Demokratična republika Nemčija, Grčija, Italija, ZDA, Velika Britanija, Švica, Holandija, Belgija, Indija, Bolgarija, ZAR, Tunis, Maroko, Pakistan, Kambodža, Izrael in Gvineja. Posamezne bodo nastopali proizvajalci iz Španije, Švedske, Danske, Norveške, Francije, Japonske in Brazilije.

Inozemski razstavljalci bodo razstavljali svoje izdelke na skoraj 54.000 kvadratnih metrih, in to opremo za vse industrijske veje, proizvode težke, precizne, optične, kovinske predelovalne, kemične in ladjedelniške industrije, industrije motornih vozil, keramiko, steklo, porcelan, izdelke tekstilne industrije itd.

Na letošnjem jesenskem velesejmu v Zagrebu bodo prvič razstavljale tudi države Pakistan, Kambodža in Gvineja, in sicer bo-

do pripravile informativno-komercialne razstave, s pomočjo katerih bodo prikazali svoj razvoj, gospodarske zmogljivosti in možnosti za izvoz. Da bi se pa stiki med gospodarstveniki in razstavljalci iz teh držav še bolj poglobili, bo uprava zagrebškega velesejma pripravila v ta namen posebna posvetovanja in sestanke.

Skratka - države, ki bodo razstavljale na jesenskem velesejmu,

bodo razstavile opremo in naprave za industrijo. Poslovanje z industrijsko opremo je bilo doslej eno izmed glavnih področij poslovnih dogovorov na zagrebških velesejnih. Zato so se tudi letos potrudili razstavljalci, ki so posebno pozornost posvetili opremini, prehrabene, kemične in kovinske predelovalne industrije. Računajo, da bo promet na jesenskem velesejmu v Zagrebu do-

segel rekordno številko - 270 milijard din. - Kakor smo že poročali, bo na velesejmu v Zagrebu razstavljala svoje izdelke tudi Strojna tovarna iz Trbovelj.

V dnevi od 9. do 24. septembra bo v Zagrebu tudi vrsta prireditelj, ki jih bodo pripravili člani Hrvatskega narodnega gledališča, zbora narodnih plesov in pesni Hrvatske "Lado", Zagrebška filharmonija in baletne skupine.

Gusarski zemljevid za naivneže

Dobro kupčijo delajo doslej neznan "gusarji", ki v pristaniščih Združenih držav prodajajo naivnežem kot avtentične dokumente "zemljevide gusarskih zakladov".

Stoletnica zakonskega življenja

Razen skoraj vseh naših domačih časopisov je leta 1933 objavil ilustrirano reportažo s proslave stoletnice zakona Jelke in Stojana Dimitrijevića iz vasi Klinovo pri Kavadaru tudi newyorški "TIMES". Jelka je bilo tedaj 113, Stojanu pa 123 let. Nekaj mesecev kasneje je Jelka umrla, Stojan pa je doživel 125. rojstni dan. To je edini primer v naši deželi, in med redkimi primeri v svetu, da sta mož in žena doživela stoletnico zakona.

Svatbena "glasba" za vdovce in vdove

V nekaterih krajih otoka Hvar se je do danes ohranil zanimiv in čuden svatbeni običaj. Nanaša se samo na vdovce in vdove, ki se ponovno poročijo. Ko "mladoporočnica" registrira, žena in nevesto ter ves svatbeni sprevid pričaka in spremlja do hiše čudna "godba", ki sestoji iz razglazanih in dotrajanih glasbil, starih loncev in lovskih rogov. Ta "godba" igra zgolj do hiše "mladoporočencev", kjer odstopi mesto pravi godbi, ki nato razveseljuje svate tudi po cele noči. Po istem običaju "mladoporočnica" to noč ne sme iti mirno spat.

KAZNOVANA RADOVEDNOST

Pet turistov je svojo radovednost skoraj plačalo z življenjem. Na vulkanu Etni na Siciliji so hoteli na vsak način poskusiti v žrelo, toda prav v tistem trenutku se je začela erupcija. Po turistih se je razlil vroč dež pepela in prahu. Vseh pet je moralo v bolnišnico, kjer so jih prebrali, nato pa so jih poslali v domačo oskrbo. Letošnje leto preživlja vulkan Etna obdobje intenzivne dejavnosti. Posebno v zadnjem času je prišlo do več nenadnih erupcij. Človeških žrtev in večje gmojne škode doslej niso zabeležili.

TATINSKI POLICAJ

menjava "kostuma" ni pravočasno uspela - in tako je bil razkrinkan nenavadni čuvár reda.

Dragoceno tropsko cvetje tudi pri nas

Aranka Bogatić iz Osijeka ima "farmo" cvetja, ki pomeni po količini in raznovrstnosti sort pravo malo bogastvo. Rezultat njenega napornega dela, ki je trajalo več kot 26 let, ni bil zaman. Aranka se je že kot mlada žena pričela ukvarjati z njo in razmnoževanjem svojega priljubljenega cvetja. Doslej so smatrali, da je v naši državi največja "kolekcionarka" cvetja znana mariborska cvetličarka, bivša novinarka Pavla Matuš. Aranka Bogatić razpolaga z več kot 500 sortami, od katerih so mnoge dragocene in redke sorte, za katere sodijo, da uspevajo samo v tropskih predelih, od koder so jih tudi prinesli k nam in jih razmnožili.

Nenavadni "gondoljeri"

Skadsko jezero poplavi vsako zimo ogromne površine zemlje. - Mnogi predeli ravnine so takrat pokriti z vodo. Ko pa pride poletje, je voda vedno manj. Voda se "umakne", in na zemlji, ki jo je "zapustila", igrajo mladeniči nogomet ali pa se mirno pase živina. Mnogo otroci izrabijo priložnost, da se malce popeljejo na "gondolah", dokler voda ne zapusti zadnje zemljišče.

Terasa na drevesu

Nedaleč od Kopra, zraven ceste Reka-Koper, je gostilnica "Pri Slavčicu". Zlasti poleti se v njej radi zbirajo prebivalci bližnjih hiš in krajev. Na vrhu gostilne stoji debelo dreveso, na katerem je lezoma terasa. Na njej je prostora za deset gostov. Ta edinstvena terasa je vedno zasedena.

Dosmrtna ječa za jazz dirigenta

54-letnega ameriškega jazz-dirigenta in pevec Spade Colleya je sodišče pred dnevi obsodilo na dosmrtno ječo. Spade je ubil svojo 34-letno ženo Elio Mae. Glasbenik je v navalu jeze ženo dobesedno do smrti pretepel potem, ko je zvedel, da pripada neki sekli, v kateri gojijo svobodno ljubezen.

20 LET REVOLUCIJE

Frane Tomažič

Spomini na ustanovitev I. revirske čete

(Nadaljevanje)

Nadaljeval sem pot v upanju, da bom lahko pri Cerovu prekorajil nemško-italijansko mejo. To se mi pa ni posreželo, ker so Nemci mejo močnejše zastražili. Zato sem moral oditi proti Tisji, misleč da bom morda tam našel naše borce. Tam partizanov ni bilo, pač pa so mi domačini povedali, da je šla ena skupina partizanov preko Preske na Dolenjsko.

Prenešil sem na kozolec. Okrog 3. ure zjutraj je prišla mimo patrulja s psom, ki je bil zelo nemiren. Bal sem se, da me bodo našli. Vendar je pa policija pomirila nemirnega psa in odšla naprej.

Sam sem zgodaj vstal in odšel proti Libergu.

Na Libergu sem imel sorodnike. Pri njih sem kupil kosarja jaje in odšel naprej proti Primskovemu, proti italijanski meji. To sem na samotnem kraju prestopil brez kakršnih koli ovir.

Na italijanski strani me je kmalu srečala vojaška patrulja. Vojski so me vprašali "ferma". Ker za silo običajam italijansko, sem jim odgovoril, da grem v cerkev in potem v trgovino prodat jajca. Ko so vojski pogledali, če so v kosarju res jajca, so rekli "bon pasare" ter odšli. Sam sem pa odšel potem res v trgovino in tam prodal jajca, da bi dobil lire. Z lirami sem si kupil kruha in sir.

Potem sem pa nadaljeval pot. Pod vasjo sem srečal kmeto, ki je kosil krmo za živino. Vprašal sem ga, kako se kaj počuti zdaj, ko so prišli Italijani. Rekel je, da kar dobro. Vprašal sem ga še, kako se kaj počutijo drugi, pa mi je rekel, da jim je župnik povedal, da bo sedaj boje in da naj bodo kar mirni in brez skrbi, saj so vsi Italijani naše vere.

Kmet pa je potem vprašal mene, kam sem namenjen. Rekel sem, da sem brat Vide Tamerjeve, ki služi v Stični, in da jo grem obiskat. Takoj nato pa me je kmet vprašal, zakaj se ne peljem z vlakom. Rekel sem mu, da Nemci ne dajo potnega lista oziroma potnega dovoljenja in da me zdaj skrbi, kaj bo, če me dobi Italijani, ker sem tudi brez italijanske legitimacije. Pa mi je kmet rekel, naj me nikar nič ne skrbi, ker na ozemlju, ki ga imajo zasedene Italijani, ni legitimacij, samo ob 9. uri zvečer je policajka.

Poslovil sem se in odšel naprej do Stične. Tam sem se ogledal pri Rutarju, ki je bil v službi na veterinarski postaji, prej pa je služboval v Zagorju. Ker sem oba zakonca dobro poznal, sem bil trdno prepričan, da bom dobil vse potrebne informacije, morda pa tudi zvezo s partizani.

Svidenje je bilo veselo. Dolgo smo govorili. Zvečer pa me je povabil Rutar, naj grem z njim v gostilno. Sam sem se nekaj časa obotavljal, ko pa mi je Rutar zagotovil, da naj bom brez skrbi, ker so v gostilni sami naši, sem se le odločil in odšel. Družba je bila že zbrana, ko sva vstopila.

Oči vseh so bile uprte v mene. Bil sem pač neznan. Moj gostitelj je zbranim pojasnil, kdo in odkod sem, in pripomnil, da se že dolgo pozna. Hitro je minila nezaprta gostilna. Domačini so me spraševali, kako je šel pod nemško okupacijo. Povedal sem jim, da Nemci streljajo naše ljudi, druge pa pošiljajo v razna koncentracijska taborišča. Povedal sem jim tudi, da je prepoln celjski "Pisker".

Navzoči so bili kar presenečeni. Povedali so, da se na ozemlju, ki so ga zasedli Italijani, kaj takega ne dogaja. Da pa kljub temu trzajo italijanske okupatorje.

Se dolgo bi se pogovarjali, če ne bi prišli v gostilno novi gostje. Z Rutarjem sva se poslovila in odšla.

Prezpal sem pri znanecu. Ko sem se zjutraj zbudil, mi je žena rekla, da je mož odšel v službo, da pa je naročil, naj ga počakam. To sem tudi storil. Opoldan je prišel Rutar in mi povedal, da se bo verjetno dobila zveza. V Stični je bil namreč losni trgovec Knaps, ki je imel v našem Kumpovo žago na Jarčevku v vasi Ribnik v Regu. Rutar mi je povedal, da je na to žago pred kratkim prišlo deset delavcev, ki so prišli iz Stajerske. Tudi zame, da je tam izposloval mesto, mi je povedal.

To novice sem se zelo razveselil. Sklenil sem, da se isti dan odpotujem z vlakom do Sornča. Rutarjeva žena mi je pripravila za na pot kruha in slanine. Rutar pa mi je dal hlače in 50 RM. Dobil sem pa še spremeljevalca, Sloveka, ki je bil tudi zaposlen na Kumpovi žagi v Ribniku, a je bil ta dan po opravih v Sornči.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Prizor iz nemškega filma "Zvezda Ria", ki bo v kratkem na sporedu v kinu Svobode Trbovlje II

Ina Rittner

Njena usoda

"Prav je, da bosta vi in baron postala zakonski par," je rekel Steffen preudarno. "Tujost, ki vlada sedaj med vašimi ljudmi in domačini, bo tedaj izginila."

Razmerje med tujci in vaščani se je zadnja dva meseca zelo izboljšalo, kajti Silka se je posebnim dodelitvam kmetom od države lahko odpovedala; Rüdiger ji je namreč veličavno dal na razpolago vse, kar je potrebovala.

"Priseljenec pravzaprav niso slabi ljudje," je dejal neki domačin na zadnjem zborovanju kmetov v vaški gostilnici.

Slo je namreč za razdelitev umetnih gnojil, in ker je na domače kmete odpadlo od teh pet stotov več kot sicer, so vaščani postali mirnejši.

"Pridi se pa res," je pritril neki sosed.

Se vedno je bila opazna ločitev med domačini in tujci, toda prvi koraki za medsebojno spravo so bili že storjeni: domači kmetje so priselence splošnovali, kajti videli so, kako marljivo kultivirajo nerodovitno zemljo. Prav tako ni ostalo neopaženo, da tudi mladi baron priselencem pridno pomaga pri delu.

"Vse kaže, da bo naša cerkev jutri premajhna," je rekel Steffen zamišljeno. "Lepa poroka bo to. Res je pa tudi, da smo pri nas redkokdaj imeli tako lepo nevesto, kot ste vi, gospodična Tenkitten."

Silka mu je ob poslovnih hvalah stisnila roko. Maks Steffen je bil vedno njen dobri prijatelj in ji je ob vsaki priložnosti rad pomagal, ko so vsi domačini ostali proti priselencem sovražni.

Vsa soseska je bila ob tej poroki na nogah. Videti je bilo, da se kmetje veselo tega praznika.

26 bolj kakor sama nevesta. Silka se je namreč bala jutrišnjega dne in je šla zamišljena proti svojemu domu, kjer bo spala samo še enkrat. Samo še eno samo noč. Prihodnjo bo že preživela s svojim možem.

Njena poročna obleka je visela pripravljena v omari. Rüdiger je preskrbel blago za to slavnostno obleko, napravila jo je pa šivilja v bližnjem mestu. Bila je občudovano lepa poročna oprava. Ko je Silka vzele v roke, ji je srce silovito utripalo.

"Ali bo Rüdiger jutri mislil na rože?" se je vprašala in stisnila ustnice. Prav nič verjetne se ji to ni zdelo, kajti če moški ženske ne ljubi, prav gotovo ne bo mislil na to, da ji s šopkom napravi veselje. Zanj bo najbrž zelo težka že obljuba pred oltarjem, da ji bo dober mož.

Rüdiger ji je naslednji dan poslal zaprto kočijo. Stari baron ji je vljudno pomagal pri vstopu v voz in jo z občudovanjem opazoval. "Zelo lepa si, Silka," ji je dejal ves prevzet, kajti njena lepota ga je spominjala na njegovo nevesto, Felicito.

Tudi poročna obleka Felicite je bila podobna poročni opravi sedanje mlade neveste, le da so Feliciti tedaj žarele oči in so ji lica rdela od razburjenja.

Stari gospod je v kočiji vzel hladne roke mlade neveste v svoje. "Veseli me, Silka, da prihajaš k nam za vedno," je dejal tiho. Ni mu bilo lahko izreči te besede, toda možu se je zdelo to potrebno.

"Oh, če bi moja žena ta dan še doživela..." je pristavil. Opazil je, da so bile Silkine oči solzne. Nekam nerodno in sramežljivo je nevesto pobožal po licu. "Ne jokaj se," jo je tolažil. "Felicita... moja žena... te je imela zelo rada. Rekla je..."

Polkovnik je umolknil. Zdelo se mu je, da ni našel najprimernejših besed, da bi potolažil nevesto. "To lahko napravi samo on," si je mislil.

Toda Rüdiger se ji ni niti nasmehnil, ko je pomagal nevesti stopiti iz kočije, in jo prijel pod roko. V traku je bil Rüdiger izredno eleganten. Z mirnim, hladnim očem je premeril množico lju-

di, ki se je zbrala, da z lepim mladim parom praznuje njegovo poroko.

Rüdiger ni napravil nobene pripombe k njeni krasni poročni obleki. Silka je čakala, da bo to storil, toda vse je kazalo, da ni videl nič njene čudovite lepe obleke niti ne prekrasnega pajčolana in vlečke, tudi ne mirnega venca.

Opazila je pa, da je ženin silno nervozen. Njegov oči so vedno in vedno pogledovale proti vedomim vratom na grajsko dvorišče, kakor da bi nekoga še čakal. Grbančel je čelo, gledal temne in skoraj jezo se je oziral na uro ter grizel spodnjo ustnico.

"Na rože je res pozabil," je mislila Silka žalostno.

Od zunaj so se začeli glasovi. Silka je bilo povelja, potem je pa godba vaškega gasilkeca družila zaigrala običajno pozdravno koračnico.

Silki so se oči ovlažile. Dasi se je zadrževala, se ni mogla ubraniti solz.

Rüdiger jo je vprašujoče gledal. Silki se je pa skozi solze zdelo, da se jezi nanjo. "Ali imaš... kak rožec?" je zajeljala vsa obkpana in osramočena. V lhti ga je namreč doma pozabila.

Zenin je potegnil snežnobel rožec iz kupa svojega telovnika in ji ga podal. Kljub njegovi izredni obzirnosti proti njej so ji solze še bolj drle po licu, brisal jih ji je pa sam po obrazu.

"Kaj je res tako hudo?" je Silka zaslišala nežen glas zraven sebe.

Nevesta ni odgovorila, toda Rüdigerju se je zdelo, da je Silka kmalu opazno odhmal.

"Sedaj bo pa treba iti v cerkev," je dejal stari baron. "Kožeje že čakajo."

Mladi mož je tedaj šel z roko nervozno preko čela in ves obupan pogledal Silko. "Moj bog, poročnega kopa nimam..." je zašepetal.

Nevesta je poveznila kote svojih ustnic in rekla tiho: "Saj ne potrebujem rož. Sedaj morava iti, Rüdiger."

Ves rdeč od zadrege in osramočeniosti ji je mladi baron dal roko pod pazduho. Mimo množice ljudi sta stopala proti glavnim izhodnim vratom.

Ko sta bila že tik pred njimi in so se vrata široko odprla, je stari Danijel mlademu paru zaprl pot in stopil pred nevesto.

"Vaš poročni šopek, gospodariča," je rekel s težkim glasom in resno pogledal ženina, ki se je zdrnil.

Danijel ji je izročil čudovito lep šopek rumenih vrtnic. "Vi morate vendar iti s poročnim šopkom pred oltar!" je dejal.

Hlapec je mislil na to, kar je bila samoumevna dolžnost ženina, tudi tedaj, če neveste sploh ne ljubi.

"Zelo mi je žal, Silka," se je opravičil Rüdiger, ko sta že sedela v kočiji. "Jaz sem namreč..."

"Ni se ti treba opravičevati," mu je Silka segla v besedo. "Saj je Danijel mislil na to..."

Rüdiger je odprl usta, potem pa ustnice krepko stisnil, ne da bi kaj pripomnil. Razen teh kratkih stavkov nista med vožnjo ničesar govorila.

Pred cerkvijo je stala množica vaščanov in vsi so začudeno zavzdihali: "Ohi!" ko so zagledali tako zelo nevesto ob strani ženina stopati proti cerkvenim vratom. Ljudje so stali v gostem spallirju pred cerkvijo, ko se je neki deček prebrlil skozi množico k ženinu in mu izročil velik šopek rož.

"Nate, gospodi!" se je veselo nasmehal, da je s poročnim šopkom še pravočasno prispel. "Vlak je imel zamudo..."

Na stopnicah pred cerkvijo je Rüdiger obstal, razvil tanek avilen papir in iz njega vzel poročni šopek. Ko so ljudje zagledali čudovito lepe rože, so spet vsi vzdihili: "Ohi!"

Takih čvrtle ljudje v tem kraju še niso videli, saj rastejo le v posebnih cvetličnjakih kot izredna redkost. Gotovo so te cvetlice stale majhno promoučje - si je mislila Silka in hvaležno pogledala Rüdigerja.

(Dalje prihodnjic)